

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

**DİASPORA KİMLİĞİNİN OLUŞUMUNDA EĞİTİMİN KATKISI,
UYUM VE GELECEK PROBLEMLERİ: SAKARYA ÖRNEĞİ**

Yahya AYDIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU

ARALIK - 2024

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**DİASPORA KİMLİĞİNİN OLUŞUMUNDA EĞİTİMİN
KATKISI, UYUM VE GELECEK PROBLEMLERİ
(SAKARYA ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yahya AYDIN

Enstitü Anabilim Dalı: Uluslararası İlişkiler

“Bu tez 06/12/2024 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU	Başarılı
Doç. Dr. Melih DUMAN	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Soner TAUSCHER	Başarısız

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☒

Hayır ☐

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Yahya AYDIN

06/12/2024

ÖN SÖZ

Bu tezin konu belirleme aşamasından tamamlanıncaya kadar her zaman katkı ve rehberliğini esirgemeyen Saygıdeğer Danışman Hocam Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU'na en içten teşekkürlerimi sunarım. Farklı fikirleri ve önerileriyle teze katkı sağlayan Doç. Dr. Melih DUMAN ve Dr. Öğretim Üyesi Soner TAUSCHER'e teşekkürü borç bilirim.

Eğitim hayatım boyunca her daim yanımda olan aileme; tezin yazım sürecinde gösterdiği sabır, anlayış ve desteğinden ötürü biricik eşim Nursel hanıma teşekkür ederim.

Son olarak tezin en yoğun aşamasında bana zorluk çıkarmadan varlıklarıyla yanımda olan canım evlatlarım Asım Hamza, Eyüp Naci ve Ayşenur Hacer'e sevgilerimle çok teşekkür ederim.

Yahya AYDIN

06/12/2024

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. Diaspora Nedir?.....	3
1.1.1. İlk Kullanım ve Tanımlanması	3
1.1.2. Kavramsal Olarak Kullanım Şekli	4
1.1.3. Diaspora Kimliğinin Oluşum Süreci.....	4
1.2. Eğitim Kavramının Tanımı ve Oluşum Süreçleri.....	5
1.2.1. Eğitim Kavramının Tanımı ve Temel İlkeleri.....	6
1.2.2. Eğitim Süreçleri ve Teorik Yaklaşımlar	6
1.2.3. Eğitim Politikalarının Diaspora Üzerindeki Etkisi	7
1.3. Kimlik Kavramı ve Oluşum Süreçleri	8
1.3.1. Kimlik Kavramının Tanımı.....	8
1.3.2. Kimlik Oluşum Süreçleriyle İlgili Teorik Yaklaşımlar	8
1.4. Kültür ve Kültürel Korunma.....	10
1.4.1. Kültür Kavramının Tanımı.....	10
1.4.2. Kültürün Oluşum Süreçleriyle İlgili Teorik Yaklaşımlar	10
1.4.3. Kültürel Koruma ve Yeniden Üretim.....	11
1.5. Uyum Kavramı ve Süreçleri	11
1.5.1. Uyum Kavramının Tanımı	12
1.5.2. Uyumun Oluşum Süreçleriyle İlgili Teorik Yaklaşımlar	12
1.5.3. Uyum ve Entegrasyon Süreçleriyle İlgili Bulgular	15
2. BÖLÜM: ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ.....	17
2.1. Araştırma Tasarımı	17
2.2. Katılımcı Seçimi ve Örneklem:	17
2.3. Veri Toplama Yöntemleri.....	17
2.4. Veri Analizi	18

2.5. Etik İlkeler	18
2.6. Araştırma Sınırlılıkları.....	18
3. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE ANALİZ	19
3.1. Demografik Bilgiler ve Katılımcı Profili	19
3.1.1. Katılımcıların Yaş Dağılımı.....	19
3.1.2. Cinsiyet Dağılımı	19
3.1.3. Eğitim Düzeyi	20
3.1.4. Göçmenlik Süresi.....	20
3.1.5. Etnik ve Kültürel Arka Plan.....	20
3.1.6. Analiz	20
3.2. Eğitimin Diaspora Kimliğine Etkisi	21
3.2.1. İki Dillilik ve Kültürel Köprü	21
3.2.2. Anadil Eğitiminin Rolü	22
3.2.3. Öğretmenlerin Kültürel Duyarlılığı.....	22
3.2.4. Akademik Başarı ve Kimlik Güveni	22
3.2.5. Eğitim Kurumlarının Rolü	23
3.2.6. Eğitim Yoluyla Uyum Stratejileri	24
3.2.7. Rehberlik ve Psikolojik Destek.....	24
3.3. Kültürel ve Sosyal Kimlik Üzerindeki Etkiler	25
3.3.1. Kimlik ve Aidiyet Hissi	25
3.3.2. Kimlik Çatışmaları.....	26
3.3.3. Kültürel Çeşitliliği Destekleyen Eğitim Programları:.....	26
3.3.4. Kültürel Farkındalık ve Bilinç	26
3.3.5. Kültürel Kimliğin Kaybı	26
3.3.6. Sosyal Bağların Güçlenmesi	27
3.3.7. Toplumsal Katılım ve Etkinlikler.....	27
3.3.8. Kültürel Asimilasyon Riskleri	27
3.3.9. Dil ve Kültürel Mirasın Erozyonu.....	27
3.3.10. Toplumsal Dışlanma ve Marjinalleşme	27
3.4. Uyum Süreçleri ve Eğitim	28
3.4.1. Uyum Süreçlerinde Karşılaşılan Zorluklar	28
3.5. Gelecek Problemlerine Dair Öneriler	30

3.5.1. Kimlik Erozyonu ve Asimilasyon	31
3.5.2. Eğitimde Eşitsizlik ve Fırsatlara Erişim.....	31
3.5.3. Yüksek Öğretim Planlamalarında Avantajlar Dezavantajlar	34
3.5.4. Toplumsal Ayrımcılık ve Dışlanma	36
3.5.5. Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Sorunları.....	36
3.5.6. Psikolojik Sağlık ve Destek Mekanizmaları	38
3.6. Yaşantı ve Anlatılar	39
3.6.1. Diaspora Toplumlarda Bireylerin Göç Kararlarını Etkileyen Faktörler ..	39
3.6.2. Diaspora Toplumlarda Anavatana Dönüş Yapan Bireylerin Dönüş Sonrası Yaşamış Oldukları Zorluklar	43
3.6.3. Diaspora Gençlerinde Eğitim Sonrası Yaşam Tercihleri	46
SONUÇ	53
KAYNAKÇA.....	57
EK	63
ÖZ GEÇMİŞ	72

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ÇZ	: Çek Cumhuriyeti
BHS	: Berufsbildende Höhere Schule
OECD	: Organisation for Economic Co-Operation and Development
VMBO	: Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
HAVO	: Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
DES	: Dual Education System
DEM	: Dual Education Model
VWO	: Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
YÖS	: Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı
YKS	: Yükseköğretim Kurumları Sınavı
TYT	: Temel Yeterlilik Testi
AYT	: Alan Yeterlilik Testleri
BM	: Birleşmiş Milletler
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
TDK	: Türk Dil Kurumu

ÖZET	
Başlık: Diaspora Kimliğinin Oluşumunda Eğitimin Katkısı, Uyum ve Gelecek Problemleri (Sakarya Örneği)	
Yazar: Yahya AYDIN	
Danışman: Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU	
Kabul Tarihi: 06/12/2024	Sayfa Sayısı: vi (ön kısım) + 62 (ana kısım) + 9 (ek)
Bu araştırma, Sakarya ilinde yaşayan ortaöğretim kurumlarında okuyan diaspora topluluklarının kimlik oluşum süreçlerinde eğitimin rolünü ve etkisini inceleyerek, bu alandaki bilgi boşluğunu doldurmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, araştırma sonuçlarının, diaspora topluluklarına yönelik eğitim politikalarının ve programlarının geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, araştırma, hem akademik literatüre hem de uygulamaya yönelik önemli katkılar sunmayı hedeflemektedir. Bu araştırma, Sakarya ilinde yaşayan çeşitli diaspora topluluklarını kapsamaktadır. Araştırmanın odak noktası, bu toplulukların eğitim süreçlerindeki deneyimleri, kimlik oluşum süreçleri ve uyum stratejileridir. Ayrıca, diaspora bireylerinin gelecekte karşılaşılabilecekleri potansiyel sorunlar da ele alınarak, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulacaktır. Bu tez beş ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, araştırmanın konusu, önemi, amacı, kapsamı ve yöntemi ele alınmıştır. İkinci bölümde, diaspora kimliği, eğitim ve uyum süreçleri ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Üçüncü bölümde, araştırmanın metodolojisi detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Dördüncü bölümde, araştırma bulguları sunulmuş ve tartışılmıştır. Beşinci ve son bölümde ise, araştırmanın sonuçları ve öneriler yer almaktadır. Bu yapısal düzenleme, araştırmanın sistematik ve anlaşılır bir şekilde sunulmasını sağlamaktadır.	
Anahtar Kelimeler: Diaspora, Sakarya, Eğitim, Uyum, Gelecek Problemleri	

ABSTRACT	
Title of Thesis: The Contribution of Education in The Formation of Diaspora Identity, Adaptation and Future Problems (The Case of Sakarya)	
Author of Thesis: Yahya AYDIN	
Supervisor: Assoc. Prof. Filiz CİCİOĞLU	
Accepted Date: 06/12/2024	Number of Pages: vi (pre text) + 62 (main body) + 9 (add)
This research aims to fill the knowledge gap in this field by examining the role and impact of education on the identity formation processes of diaspora communities studying in secondary education institutions living in Sakarya province. In addition, it is thought that the research results will contribute to the development of educational policies and programs for diaspora communities. In this context, the research aims to make significant contributions to both academic literature and practice. This research covers various diaspora communities living in Sakarya province. The focus of the research is on the experiences of these communities in their educational processes, identity formation processes and adaptation strategies. In addition, potential problems that diaspora individuals may encounter in the future will be discussed and solutions to these problems will be offered. This thesis consists of five main chapters. In the first part, the subject, importance, purpose, scope and method of the research are discussed. In the second part, a literature review was conducted regarding diaspora identity, education and adaptation processes. In the third chapter, the methodology of the research is explained in detail. In the fourth chapter, research findings are presented and discussed. The fifth and last chapter includes the results of the research and recommendations. This structural arrangement ensures that the research is presented in a systematic and understandable manner.	
Keywords: Diaspora, Sakarya, Education, Harmonisation, Future Problems	

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu

Diaspora toplulukları, göç ettikleri ülkelerde çeşitli sosyo-kültürel dinamiklerle karşı karşıya kalırlar. Bu dinamikler, diaspora bireylerinin kimlik oluşum süreçlerinde belirleyici rol oynar. Eğitim, bu süreçte kritik bir faktör olarak öne çıkar. Sakarya ilinde yaşayan diaspora topluluklarının kimlik oluşumunda eğitimin katkısını, uyum süreçlerini ve geleceğe dair karşılaştıkları problemleri inceleyen bu tez, alana dair önemli veriler sunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Önemi

Globalleşen dünyada göç hareketleri ve diasporaların sayısı hızla artmaktadır. Bu göç hareketleri, bireylerin ve toplulukların kimlik oluşum süreçlerinde önemli değişikliklere neden olmaktadır. Diaspora toplulukları, göç ettikleri ülkelerde farklı kültürel, sosyal ve ekonomik dinamiklerle karşılaşarak kimliklerini yeniden tanımlamak zorunda kalırlar. Bu bağlamda, eğitimin diaspora kimliğinin oluşumunda ve korunmasında kritik bir rol oynamaktadır. Eğitim, bireylerin kültürel kimliklerini geliştirmelerine, uyum süreçlerini kolaylaştırmalarına ve gelecekte karşılaşılabilecekleri potansiyel sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olabilir. Bu tez, Sakarya ilinde yaşayan diaspora topluluklarının kimlik oluşumunda eğitimin katkısını, uyum süreçlerini ve gelecekteki olası problemleri ele alarak bu alandaki bilgi boşluğunu doldurmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Sakarya ilinde yaşayan 14-18 yaşlar arasındaki dönemde ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören gençlerin diaspora kimliğinin oluşumuna eğitimin katkısı, uyum ve gelecek problemleri neler olabileceği ve eğitimin diaspora dönüşüne etkisini araştırmaktır. Ayrıca, diaspora bireylerinin uyum süreçlerini inceleyerek, bu süreçlerde karşılaşılan zorlukları ve gelecekte karşılaşılabilecekleri potansiyel problemleri tespit etmektir. Araştırma, eğitim yoluyla elde edilen sosyal ve kültürel kazanımların diaspora kimliği üzerindeki etkilerini ve bu etkilerin bireylerin toplumsal entegrasyon süreçlerine katkılarını değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir kombinasyonunu kullanarak gerçekleştirilmiştir. Sakarya'da yaşayan ve ortaöğretim kurumlarında 9, 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde okuyan, çeşitli sebeplerden dolayı Avrupa'nın herhangi ülkesi ile ilinti ve diyalogu bulunan, çifte vatandaşlık almış olan öğrencilerden oluşan katılımcılarla yapılan derinlemesine mülakatlarla toplanmıştır. Elde edilen veriler, tematik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu yöntemler, diaspora topluluklarının eğitim süreçlerindeki deneyimlerini, kimlik oluşum süreçlerini ve uyum stratejilerini derinlemesine anlamayı ve analiz etmeyi sağlamaktadır.

1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Diaspora kimliğinin oluşumu, uyum süreçleri ve bu süreçlerde karşılaşılan zorluklar ile gelecekte muhtemel karşılaşılabilecek potansiyel problemler üzerine yapılan araştırmalar, geniş bir literatür yelpazesi sunmaktadır. Bu literatür taramasında, diaspora, kimlik oluşumu, kültürel korunma ve uyum süreçleriyle ilgili kavramları araştırarak, diaspora topluluklarının eğitim aracılığıyla kimlik oluşumuna katkıları, uyum süreçleri, bu süreçlerde karşılaşılan zorluklar, gelecekte muhtemel potansiyel problemler ele alınarak, Sakarya ili örneğinde bu temaların nasıl şekillendiği ve etkilendiği incelenmiştir.

1.1. Diaspora Nedir?

Küreselleşme ve göç hareketlerinin artmasıyla, "diaspora" kavramı da sıkça kullanılan ve üzerinde tartışılan bir terim haline gelmiştir. Ancak, bu kelimenin yazımında "diaspora" (Yaldız, F. 2014) ve "diyaspora" gibi iki farklı kullanımın görülmesi, kafa karışıklığına yol açmaktadır.

1.1.1. İlk Kullanım ve Tanımlanması

Diaspora, kökenini "dağılma" anlamına gelen Yunanca "diaspeirein" kelimesinden alır ve tarihi olarak belirli bir coğrafi bölgeden diğer bölgelere zorunlu ya da gönüllü olarak dağılmış toplulukları ifade eder. Yunanca "διασπείρω" (diaspeirō) fiili, "dağıtmak" veya "saçmak" anlamına gelir ve bu fiilden türeyen "διασπορά" kelimesi, özellikle Yunanca'da dağılmak ve saçmak anlamlarına gelen diasperiō fiili farklı halkların sorunlu göçlerini ifade ederken, diğer dillerde de kendisine kullanım alanı bulmuştur. Günümüzde diaspora, sadece coğrafi dağılmayı değil, aynı zamanda bir etnik ya da ulusal topluluğun köken ülkesine olan bağlarını sürdürmesi ve bu bağlar üzerinden kendine özgü bir kimlik oluşturmasını da içerir.

Diaspora kavramı, klasik tanımında özellikle Yahudi, Ermeni ve Yunan halkları için kullanılmıştır. Bu topluluklar, tarihsel olarak maruz kaldıkları savaşlar, sürgünler ve ekonomik sebeplerle anavatanlarından uzaklaşmak zorunda kalmış, ancak kültürel, dilsel ve dini kimliklerini koruyarak yaşamlarını farklı coğrafyalarda sürdürmüşlerdir (Safran, 1991; Cohen, 2008).

1.1.2. Kavramsal Olarak Kullanım Şekli

Kelimenin İngilizceye geçişi de bu kökeni koruyarak devam etmiştir. Bu nedenle bilinen dil otoriteleri tarafından bu kelime "diaspora" (Oxford English Dictionary, 2012) olarak yazılmaktadır.

Türk Dil Kurumu (TDK) ve diğer dil otoriteleri tarafından yapılan açıklamalar, bu kelimenin Türkçede de "diaspora" olarak kullanılması gerektiğini belirtmektedir. TDK'nin resmi sözlüğüne göre, kelimenin doğru yazımı "diaspora" şeklindedir ve anlamı şu şekilde tanımlanmıştır:

1. “Diaspora:” Belirli bir etnik grubun, dini topluluğun ya da kültürel grubun ana vatanlarından uzak yerlerde dağınık olarak yaşaması durumu.

2. “Diaspora:” Bu şekilde dağılmış toplulukların yaşadığı yerler. (TDK)

Buna karşın, günlük konuşma dilinde ve bazı yazılı kaynaklarda "diyaspora" yazımı da görülmektedir. Bu yazım, kelimenin fonetik olarak Türkçeye uyarlanmış hali gibi görünse de, dilbilimsel olarak doğru kabul edilmemektedir. Akademik literatürde ve uluslararası metinlerde, "diaspora" (Abadan-Unat, 2011) terimi yaygın olarak kullanılmaktadır. Örneğin, Oxford English Dictionary, Merriam-Webster Dictionary ve Cambridge Dictionary gibi otoriteler, kelimeyi "diaspora" olarak tanımlamaktadır. Bu durumda, Türkçe akademik yazında da bu kelimenin "diaspora" şeklinde kullanılması beklense de “diyaspora”(Rogers. 2017) şeklinde kullanımlar da vardır.

1.1.3. Diaspora Kimliğinin Oluşum Süreci

Diaspora ve kimlik oluşumu, modern toplumların dinamik yapısında önemli yer tutan iki kavramdır. Göç ve yerinden edilme gibi olgularla sıkça gündeme gelen diaspora, bireylerin ve toplulukların kimliklerini yeniden inşa etmelerinde merkezi bir rol oynar (Aydın, S. 2010). Kimlik oluşumu, bireylerin ve toplulukların kendilerini tanımlama süreçlerini ifade eder. Bu süreç, bireylerin geçmişleri, kültürel mirasları, sosyal ilişkileri ve yaşadıkları çevre ile şekillenir. Kimlik, bireysel ve kolektif düzeyde sürekli olarak yeniden inşa edilir ve gelişir. Diaspora topluluklarında, bu süreçler daha da karmaşık hale gelir, çünkü bireyler ve gruplar hem eski hem de yeni kimlik unsurlarını dengede tutmaya çalışırlar. Diaspora toplulukları, anavatanlarından uzak coğrafyalarda yaşamlarını sürdüren etnik, dini veya kültürel grupları ifade eder. Bu toplulukların kimlik oluşum

süreçleri, bulundukları ülkenin politikaları ve kendi kültürel miraslarının etkisi altında şekillenir. Bu şekillenen süreçleri aşamalandıracak olursak;

İlk aşama olarak **Göç Süreci** olduğunu ve bu süreçte bir topluluğun belirli sebeplerle (savaş, ekonomik zorluklar, doğal afetler, politik baskılar) anavatanını terk ederek başka bir bölgeye göç etmesiyle başladığını ifade edebiliriz. Bu sürecin sebeplerini, zorunlu göç veya gönüllü göç olarak ikiye ayrılabilir.

İkinci aşamayı **Yerleşim ve Uyum Süreci** olarak adlandırabiliriz. Bu aşamada göç eden topluluk, yeni yerleştiği bölgede adaptasyon süreçlerine girer. Bu süreç, kültürel, sosyal ve ekonomik entegrasyonu içerir. Aynı zamanda bu topluluk, anavatanla olan bağlarını sürdürmeye ve kimliğini korumaya çalışır (Kaya, 2012).

Üçüncü aşamada ise **Diasporik Bilinç Süreci** olarak adlandırabiliriz. Bu aşamada zamanla göçmen toplulukta diasporik bir bilinç gelişir. Bu bilinç, anavatanla olan bağları canlı tutmayı, diasporik bir kimlik inşa etmeyi ve bu kimliği gelecek nesillere aktarmayı içerir. Diasporalar genellikle kendilerini köken ülkeleriyle tanımlar, ancak yaşadıkları ülkede de bir varlık gösterirler (Tololyan, 1996).

Diaspora topluluklarında, kimlik oluşumunda sıklıkla, sınırlar arası geçirgenliğin ve bu geçirgenliğin anlaşılır olmasıyla (Weima, 2017:113) diaspora kimliği transnasyonal (ulus-ötesi) bir nitelik kazanır (Yılmaz, 2014; Güllüoğlu, 2012). Bireyler, hem anavatanları hem de yaşadıkları ülke ile güçlü bağlar kurarlar ve bu iki farklı dünyanın unsurlarını kendi kimliklerinde birleştirirler. Transnasyonal kimlikler, diaspora topluluklarının globalleşen dünyada daha esnek ve adaptif olmalarını sağlar. Örneğin, ABD'de yaşayan Hint diaspora topluluğu, hem Hindistan'daki kültürel ve dini pratikleri sürdürür hem de Amerikan toplumunun dinamiklerine uyum sağlar (Demir, Nuran. 2014).

1.2. Eğitim Kavramının Tanımı ve Oluşum Süreçleri

Eğitim, bireyin bilgi, beceri, tutum ve değerler edinmesi süreci olarak tanımlanabilir. Bu süreç, bireylerin toplumsal yaşamda aktif ve sorumlu vatandaşlar olarak yer almalarını sağlarken, aynı zamanda kişisel gelişimlerine de katkıda bulunur. Eğitim, formal (okul eğitimi), informal (aile, toplum ve medya aracılığıyla edinilen bilgi) ve non-formal (okul dışı eğitim programları) olmak üzere üç temel kategoriye ayrılır.

Eğitim, diaspora kimliğinin oluşmasında kritik bir rol oynar. Eğitim politikaları, diaspora topluluklarının entegrasyonu, kültürel devamlılığı ve kimlik inşasında belirleyici etkilere sahiptir (Demir, Aysel. 2013).

1.2.1. Eğitim Kavramının Tanımı ve Temel İlkeleri

Eğitimin tanımı, felsefi, sosyolojik ve psikolojik yaklaşımlar çerçevesinde farklı biçimlerde ele alınabilir. John Dewey'in pragmatist yaklaşımı, eğitimi bireylerin deneyim yoluyla öğrendiği ve bu deneyimleri sosyal çevrelerinde uygulayarak öğrendikleri bir süreç olarak tanımlar. Dewey, eğitimin sadece bilgi aktarımı olmadığını, aynı zamanda bireyin toplumsal hayata katılımını sağlama amacı güttüğünü vurgular (Dewey, 1916).

Emile Durkheim ise eğitimi, toplumsal normların, değerlerin ve bilgilerin bir kuşaktan diğerine aktarılması süreci olarak tanımlar. Durkheim'a göre eğitim, toplumsal bütünleşmeyi ve düzeni sağlamanın temel aracıdır. Toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenen eğitim, bireyleri toplumun değerleriyle donatarak onların sosyal hayata uyumlarını sağlar (Durkheim, 1956).

Jean Piaget ve Lev Vygotsky gibi bilişsel gelişim teorisyenleri ise eğitimi, bireylerin zihinsel yapılarının ve yeteneklerinin gelişimini destekleyen bir süreç olarak ele alır. Piaget, öğrenmenin bireysel bilişsel süreçlerle şekillendiğini savunurken, Vygotsky, sosyal etkileşimlerin ve kültürel bağlamın öğrenme üzerindeki etkisini vurgular (Piaget, 1952; Vygotsky, 1978).

1.2.2. Eğitim Süreçleri ve Teorik Yaklaşımlar

Eğitim süreçleri, hem bireyin gelişiminde hem de toplumsal yapıların yeniden üretilmesinde kritik bir rol oynar. Paulo Freire'nin özgürleştirici eğitim yaklaşımı, eğitim sürecini baskıcı toplumsal yapıları sorgulayan ve bireyleri bu yapıları dönüştürmeye teşvik eden bir süreç olarak tanımlar. Freire'ye göre eğitim, sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda eleştirel düşünme becerilerini geliştirme sürecidir (Freire, 1970).

Howard Gardner'ın çoklu zekâ kuramı, eğitimi, bireylerin farklı zekâ türlerine hitap eden çok yönlü bir süreç olarak ele alır. Gardner, geleneksel eğitim sistemlerinin yalnızca dilsel ve matematiksel zekâyı odaklandığını, oysa insan zekâsının müziksel, bedensel-kinestetik, uzamsal gibi farklı türlerde de ortaya çıktığını savunur (Gardner, 1983).

Pierre Bourdieu'nun kültürel sermaye kavramı da eğitim süreçlerini toplumsal sınıflar arası eşitsizliklerin yeniden üretildiği bir alan olarak görür. Bourdieu, eğitim sisteminin, üst sınıfların kültürel sermayesini meşrulaştırarak bu sınıfın toplumsal ayrıcalıklarını sürdürdüğünü iddia eder (Bourdieu, 1986).

Eğitim, bireylerin kişisel gelişimini desteklemenin ötesinde, toplumsal yapıları yeniden üretme ve dönüştürme kapasitesine sahip karmaşık bir süreçtir. Farklı teorik yaklaşımlar, eğitimin bireyler ve toplum üzerindeki etkilerini anlamamıza yardımcı olurken, bu süreçlerin nasıl işlediği konusunda da derinlemesine bir perspektif sunar. Bu nedenle, eğitim alanında yapılan araştırmalar ve teoriler, eğitimin tanımı ve oluşum süreçlerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır.

1.2.3. Eğitim Politikalarının Diaspora Üzerindeki Etkisi

Eğitim politikaları, diaspora topluluklarının kimlik oluşum süreçlerinde doğrudan ve dolaylı olarak etki eder. Bu politikalar, dil öğretimi, müfredat içeriği, öğretmen eğitimi, kültürel programlar ve toplumsal entegrasyon stratejileri gibi çeşitli alanları kapsar.

Dil, kimlik oluşumunun temel taşlarından biridir. Diaspora topluluklarının anavatanlarının dilini korumaları ve yeni kuşaklara aktarmaları, kültürel devamlılık açısından büyük önem taşır. Eğitim politikaları, anadil eğitimi programları aracılığıyla bu süreci destekler. Örneğin, Hollanda'da yaşayan Türk çocuklarına yönelik Türkçe dil kursları, anadillerini öğrenmeleri ve kültürel miraslarını korumaları için önemli bir araçtır. Aynı zamanda, bulundukları ülkenin dilini öğrenmek de toplumsal entegrasyon için gereklidir (Aydın, Meltem. 2015).

Eğitim müfredatı, diaspora topluluklarının kimlik oluşumunda önemli bir rol oynar. Müfredat, kültürel çeşitliliği ve çokkültürlülüğü yansıtacak şekilde düzenlenmelidir. Diaspora topluluklarının tarihi, kültürel değerleri ve katkıları müfredatın bir parçası olmalıdır. Bu, hem diaspora çocuklarının kendi kimliklerini tanımalarını sağlar hem de diğer öğrencilerin farklı kültürleri tanımasına ve saygı duymasına yardımcı olur. Örneğin, Fransa'da yaşayan Ermeni diaspora topluluğu için müfredatta Ermeni tarihine ve kültürüne yer verilmesi, kimlik oluşumunu destekleyici bir unsurdur (Aslan, A. 2020).

Öğretmenler, eğitim sürecinde merkezi bir rol oynar ve eğitim politikalarının başarılı bir şekilde uygulanmasında kritik öneme sahiptir. Öğretmen eğitimi programları, çok kültürlü eğitim ve kültürel hassasiyet konularında öğretmenler bilgilendirilmelidir. Bu,

öğretmenlerin sınıflarında kültürel çeşitliliği yönetmelerine ve diaspora çocuklarının ihtiyaçlarını anlamalarına yardımcı olur. Böylece, diaspora çocuklarının kendilerini değerli hissetmeleri ve kimliklerini özgürce ifade edebilmeleri sağlanır (Çelik, Mehmet, 2018).

1.3. Kimlik Kavramı ve Oluşum Süreçleri

"Kimlik" kavramı, bireylerin ve grupların kendilerini ve başkalarını nasıl tanımladığını, bu tanımlamaların hangi dinamiklerle oluştuğunu ve geliştiğini inceleyen geniş bir araştırma alanıdır. Bu kavram, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, ve kültürel çalışmalar gibi birçok disiplinde önemli bir yer tutar. Kimlik, hem bireysel düzeyde (kişisel kimlik) hem de toplumsal düzeyde (kolektif kimlik) anlam taşır ve çeşitli sosyal, kültürel, politik, ve ekonomik faktörlerin etkisiyle şekillenir.

1.3.1. Kimlik Kavramının Tanımı

Kimlik, en genel anlamıyla, bir bireyin veya grubun kendini nasıl tanımladığını ifade eder. Bu tanımlama, bireyin kim olduğunu, nereye ait olduğunu, hangi değerleri benimsediğini, hangi sosyal gruplara dahil olduğunu ve hangi rolleri üstlendiğini içerir. Kimlik, bir yandan sabit ve kalıcı gibi görünse de diğer yandan dinamik ve değişken bir süreçtir; zamanla, deneyimlerle ve sosyal etkileşimlerle yeniden şekillenir.

1.3.2. Kimlik Oluşum Süreçleriyle İlgili Teorik Yaklaşımlar

Kimlik oluşumu, bireyin kendini tanıması, toplumsal çevre ile etkileşimi ve bu etkileşimler sonucunda kendini konumlandırma sürecidir. Bu süreç, birçok teorik çerçeve ile açıklanmaktadır:

Sosyal Kimlik Teorisi: Henri Tajfel ve John Turner tarafından geliştirilen bu teori, bireylerin kendilerini sosyal gruplarla özdeşleştirerek bir kimlik geliştirdiklerini savunur. Sosyal kimlik, bireylerin ait oldukları grupların özelliklerini kendi kimliklerinin bir parçası olarak benimsemeleriyle oluşur. Grup içi (in-group) ve grup dışı (out-group) karşılaştırmalar, bu kimlik oluşumunda kritik bir rol oynar (Tajfel & Turner, 1979).

Benlik Teorisi: William James'in öncülük ettiği bu teori, kimliğin bireyin kendilik algısına dayandığını ileri sürer. James'e göre, benlik; fiziksel benlik, sosyal benlik ve ruhsal benlik olmak üzere üç ana bileşenden oluşur. Kimlik, bu bileşenlerin etkileşimi

sonucu oluşur ve bireyin kendi deneyimlerine, içsel süreçlerine ve sosyal çevresine dayanır (James, 1890).

Psikososyal Kimlik Gelişimi Teorisi: Erik Erikson'un geliştirdiği bu model, bireyin yaşam boyu gelişen kimlik arayışını ele alır. Erikson, özellikle ergenlik dönemini kimlik gelişiminin en kritik aşaması olarak görür ve bu dönemde bireylerin kim olduklarına dair net bir yanıt bulmaya çalıştığını belirtir. Bu süreç, "kimlik bunalımı" ve "kimlik kazanımı" gibi evrelerle karakterize edilir (Erikson, 1968).

Postmodern Kimlik Teorileri: Postmodern bakış açısına göre, kimlik sabit ve tekil bir yapıdan ziyade, çoklu ve akışkandır. Kimlik, bireyin sürekli değişen sosyal, kültürel ve teknolojik bağlamlarda yeniden şekillenen bir yapı olarak görülür. Bu yaklaşıma göre, kimlik sabit bir öz yerine, toplumsal etkileşimlerle ve söylemlerle sürekli yeniden üretilir (Bauman, 2000).

Teorik yaklaşımlardan da anlaşılacağı üzere, kimlik oluşumuna etki eden bir çok unsur vardır. Kimlik oluşum sürecinde bir çok kazanım olduğu gibi süreç içerisinde bireylerin çalışmalar yaşanması da olası bir durumdur.

Diaspora topluluklarında kimlik çatışmaları yaygın bir olgudur. Bireyler ve topluluklar, bir yandan anavatanlarına olan bağlılıklarını sürdürmek isterken, diğer yandan bulundukları yeni toplumun beklentilerine uyum sağlama zorunluluğu hissederler. Bu durum, özellikle genç nesillerde kimlik bunalımlarına ve çatışmalara yol açabilir. Ancak, bu çatışmalar zamanla çözülerek daha karmaşık ve zengin kimliklerin oluşumuna katkıda bulunur (Aydeniz, S., & Sarıkaya, B. 2021).

Dil, kimlik oluşumunda merkezi bir rol oynar. Diaspora toplulukları, anavatanlarının dilini koruma çabası içindedirler, ancak aynı zamanda bulundukları ülkenin dilini öğrenmek ve kullanmak zorundadırlar. Eğitim, bu iki dilli kimliğin inşasında kritik bir araçtır. Okullarda verilen eğitim, bireylerin iki farklı kültür arasında köprü kurmalarını sağlar (Demir, Fatma. 2015).

Medya ve iletişim teknolojileri, diaspora topluluklarının kimliklerini inşa etmelerinde önemli bir rol oynar. Uydu televizyonları, internet ve sosyal medya platformları, diaspora topluluklarının anavatanları ile bağlarını sürdürmelerine ve kendi aralarında güçlü bir iletişim ağı kurmalarına olanak tanır. Bu platformlar, kimlik tartışmalarının ve kültürel pratiklerin paylaşıldığı alanlar olarak işlev görür (Çakabey, K. 2023).

1.4. Kültür ve Kültürel Korunma

"Kültür" kavramı, toplumların ve bireylerin yaşam tarzlarını, değerlerini, inançlarını ve davranışlarını şekillendiren dinamik bir yapı olarak sosyal bilimlerde büyük bir öneme sahiptir. Kültür, hem maddi hem de manevi unsurları kapsayan geniş bir anlam alanına sahiptir ve bireylerin dünyayı nasıl algıladığını, deneyimlediğini ve bu deneyimlere nasıl anlam yüklediğini belirler.

1.4.1. Kültür Kavramının Tanımı

Kültür, bir toplumun üyeleri arasında paylaşılan ve nesilden nesile aktarılan değerler, normlar, semboller, dil, inançlar, adetler ve pratiklerin bütünüdür. Kültür, bireylerin kimliklerini belirlerken aynı zamanda toplumsal düzenin sürdürülmesine katkı sağlar. Edward B. Tylor, kültürü "bilgi, inançlar, sanat, ahlak, hukuk, gelenek ve bir toplumun üyesi olarak birey tarafından kazanılan diğer yetenekler ve alışkanlıklar bütünü" olarak tanımlamıştır (Tylor, 1871). Bu tanım, kültürün sadece maddi unsurları değil, aynı zamanda manevi ve entelektüel unsurları da içerdiğini vurgular.

1.4.2. Kültürün Oluşum Süreçleriyle İlgili Teorik Yaklaşımlar

Kültür, zaman içinde gelişen ve sürekli olarak yeniden üretilen bir süreçtir. Bu süreç, çeşitli teorik yaklaşımlar ve kavramlar çerçevesinde ele alınmıştır:

Kültürel Evrim Teorisi: Bu teori, kültürün biyolojik evrime paralel olarak geliştiğini savunur. Kültürel evrim, toplumların zamanla daha karmaşık hale gelmesi ve kültürel bilgilerin nesiller boyunca aktarılması sürecini ifade eder. Julian Steward gibi araştırmacılar, çevresel faktörlerin ve teknolojik gelişmelerin kültürel evrimi şekillendirdiğini vurgular (Steward, 1955).

Sembolik Etkileşimcilik Teorisi: Sembolik etkileşimcilik teorisi, kültürün bireylerin sosyal etkileşimleri yoluyla oluşturulduğunu ve anlam kazandığını savunur. Bu yaklaşıma göre, kültürel anlamlar, bireyler arasında semboller aracılığıyla iletişim kurularak inşa edilir ve bu süreç sürekli olarak yeniden üretilir. George Herbert Mead ve Herbert Blumer, bu teorinin önemli temsilcilerindendir (Blumer, 1969).

İdeoloji ve Hegemonya Teorileri: Antonio Gramsci'nin hegemonya teorisi, kültürün egemen sınıflar tarafından diğer sınıflar üzerinde ideolojik bir kontrol mekanizması olarak kullanıldığını savunur. Bu teoriye göre, kültür, mevcut toplumsal düzeni ve güç

ilişkilerini meşrulaştırmak için kullanılır. Gramsci, kültürün sadece bir üst yapı kurumu olmadığını, aynı zamanda toplumun her seviyesinde etkili bir ideolojik araç olduğunu ileri sürer (Gramsci, 1971).

Kültürel Materyalizm Teorisi: Marvin Harris tarafından geliştirilen kültürel materyalizm, kültürel oluşumların ekonomik ve çevresel koşullar tarafından belirlendiğini öne sürer. Bu teori, kültürel pratiklerin ve inançların maddi koşullarla nasıl ilişkilendirildiğini anlamaya çalışır ve bu koşulların kültürel değişimi nasıl tetiklediğini inceler (Harris, 1979).

Farklı açılardan bakışın tezahürü olan bu teoriler diaspora kimliğinin oluşumunda önemli bir bileşen olan kültürün oluşum sürecini açıklar. Diaspora, hem bireysel hem de toplumsal kimlik oluşumunda önemli bir rol oynar. Diasporik topluluklar, anavatanlarına duydukları bağlılıkla yeni bir kültürel kimlik oluşturur ve bu kimlik, zamanla diaspora topluluğunun üyeleri arasında bir dayanışma ve aidiyet duygusu oluşturur.

Kültürel programlar ve etkinlikler, diaspora topluluklarının kimlik oluşumunda ve kültürel miraslarının sürdürülmesinde önemli bir rol oynar. Eğitim politikaları, okullarda ve topluluk merkezlerinde kültürel etkinliklerin düzenlenmesini teşvik etmelidir. Bu etkinlikler, dans, müzik, sanat ve tarih gibi alanlarda diaspora çocuklarının kendi kültürlerini öğrenmelerine ve paylaşımlarına olanak tanır. Örneğin, ABD'de yaşayan Meksikalı diaspora topluluğu için düzenlenen kültürel festivaller, çocukların Meksika kültürünü öğrenmeleri ve yaşatmaları için bir platform sunar (Aydın, Fatma. 2016).

1.4.3. Kültürel Koruma ve Yeniden Üretim

Diaspora topluluklarının kültürel kimliklerini koruma ve yeni nesillere aktarma süreçleri de önemli bir gelecek problemidir. Kültürel mirasın korunması ve yeni nesillere aktarılması, diaspora kimliğinin sürdürülebilirliği açısından kritiktir (Koçak, F., & Dinler, V. 2023). Ancak, yeni toplumun baskın kültürü altında bu süreç zorlaşabilir ve kültürel pratiklerin kaybolma riski artabilir.

1.5. Uyum Kavramı ve Süreçleri

“Uyum” kavramı, bireylerin ya da grupların yeni bir çevreye, duruma veya topluma adapte olma sürecini ifade eder. Uyum süreci, bireylerin hem psikolojik hem de sosyal olarak yeni koşullara nasıl entegre olduğunu ve bu süreçte hangi stratejileri kullandığını

içerir. Bu kavram, göçmenlik, kültürel değişim, eğitim gibi farklı bağlamlarda ele alınır ve sosyal bilimlerde önemli bir araştırma konusudur.

1.5.1. Uyum Kavramının Tanımı

Uyum, bireylerin veya grupların yeni bir çevrede dengeli ve işlevsel bir şekilde var olabilmek için geçirdikleri değişim sürecidir. Bu süreçte bireyler, yeni bir sosyal yapıya, kültürel normlara, değerlere ve beklentilere uyum sağlamak için davranışlarını, tutumlarını ve inançlarını yeniden düzenlerler. Uyum, bireyin içinde bulunduğu çevre ile olan etkileşimini, bu etkileşim sonucunda ortaya çıkan yeni kimlik ve davranış biçimlerini ifade eder.

1.5.2. Uyumun Oluşum Süreçleriyle İlgili Teorik Yaklaşımlar

Uyum süreçlerine dair literatürde çeşitli teoriler ve modeller geliştirilmiştir. Uyum süreci, bireylerin içsel psikolojik mekanizmaları ile dışsal sosyal faktörlerin bir etkileşimi olarak tanımlanır. Bu süreç, çeşitli teorik çerçeveler altında incelenmiştir:

Kültürel Uyum Teorisi (Acculturation Theory): John W. Berry'nin geliştirdiği bu teori, bireylerin yeni bir kültürel çevreye nasıl adapte olduğunu ve bu süreçte hangi stratejileri kullandığını açıklar. Berry, uyum sürecini dört temel stratejiye ayırır: entegrasyon, asimilasyon, ayrılma ve marjinalleşme. Entegrasyon, bireylerin hem kendi kültürel kimliklerini korumaları hem de yeni kültüre uyum sağlamaları anlamına gelir. Asimilasyon, bireyin kendi kültürünü terk ederek tamamen yeni kültüre uyum sağlamasıdır. Ayrılma, bireyin kendi kültürünü korumaya odaklanması ve yeni kültüre adapte olmaması durumudur. Marjinalleşme ise, bireyin hem kendi kültüründen hem de yeni kültürden kopuk olması anlamına gelir (Berry, 1997).

Psikolojik Uyum (Psychological Adaptation): Psikolojik uyum, bireylerin yeni bir çevreye adaptasyon sürecinde yaşadıkları duygusal ve zihinsel değişimleri ifade eder. Bu süreçte bireyler, stres, kaygı ve belirsizliklerle başa çıkmak için çeşitli başa çıkma stratejileri geliştirirler. Bu stratejiler, bireyin duygusal dengeyi sürdürmesini ve yeni çevreye olumlu bir şekilde adapte olmasını sağlar (Ward & Kennedy, 1999).

Sosyal Uyum (Social Integration Theory): Sosyal uyum, bireylerin yeni bir toplumsal yapıya nasıl entegre olduğunu ve bu süreçte toplumsal rollerini nasıl benimsediğini inceleyen bir teoridir. Bu teoriye göre, bireyler yeni sosyal normlara ve değerlere uyum

sağladıkça, toplumsal kabul görme ve aidiyet hissi artar. Bu süreçte sosyal ağlar, destek sistemleri ve topluluk katılımı önemli rol oynar (Putnam, 2000).

Ekolojik Sistemler Teorisi (Ecological Systems Theory): Urie Bronfenbrenner tarafından geliştirilen bu teori, uyum sürecini bireyin farklı çevresel sistemlerle olan etkileşimleri bağlamında ele alır. Bu sistemler mikro (aile, okul), mezo (toplum), ekso (yerel politikalar) ve makro (kültürel değerler) seviyelerinde incelenir. Bu çerçevede, uyum süreci bireyin çevresel sistemlerle nasıl etkileşimde bulunduğu ve bu sistemlerin bireyin uyumunu nasıl şekillendirdiğine odaklanır (Bronfenbrenner, 1979).

Bu bakış açılarının izah ettiği gibi diaspora kimliğinin oluşumunda önemli bir süreç olan uyum bu sürecin şekillenmesinde önemli bir yapıtaşdır.

Diaspora topluluklarının uyum süreçleri, göçmenlerin yeni topluma entegrasyonu ve bu süreçte karşılaşılan zorluklar üzerinde geniş bir literatür bulunmaktadır. Uyum, göçmen bireylerin yeni çevrelerine alışma, sosyal ve kültürel normları benimseme, ekonomik ve eğitimsel fırsatları değerlendirme sürecidir. Bu süreç, bireylerin hem psikolojik hem de sosyokültürel yönlerden yeni toplumla bütünleşmelerini kapsar.

Diaspora toplumlarının uyum süreçlerinde, göç sebeplerinin neler olduğu önemlidir. Çünkü toplumlarda uyum süreçlerini belirleyen unsurlardan biri beklentiler ve hedeflerdir. Beklentiler bireyler arasında farklılık arzettiği gibi ülkeler arasında da farklılıklar arz edebilir (Çetin, C., & Şenoğlu, G. 2021).

Avrupa’da bulunan bazı ülkelere göç eden Türklere baktığımızda; özellikle Türk kökenli göçmenler, Avrupa’ya yıllar içinde farklı dönemlerde göç etmiş ve burada kalıcı olarak yerleşmişlerdir (Çıkı, K. D., & Kızanlıklı, M. (2021).

Göç etme ve yerleşme sebepleri araştırıldığında katılımcılara göre Avrupa Türkiye’ye kıyasla çok daha yüksek gelir getirme potansiyeline sahiptir. Bu durum, birçok ailenin Avrupa’ya göç etmesinin başlıca ekonomik sebeplerinden birini oluşturmuştur. Göç eden işçilerin kazançları, Türkiye’deki ailelerine gönderilen döviz transferleri ile hem kendi ekonomik durumlarını hem de ülkelerindeki yakınlarının ekonomik durumlarını iyileştirmiştir. Avrupa’da iş güvencesi, daha iyi ücretler ve sosyal yardımlar gibi faktörler, Türk aileler için çekici hale gelmiştir (Aksoy, Erdal - Tekten Aksürmeli, Zeynep Serap 2018).

Özellikle inşaat, sağlık, eğitim ve turizm gibi sektörlerde çalışma imkanları, Türk göçmenler için iş bulma motivasyonu sağlamaktadır. Ayrıca Avrupa’daki herhangi bir

ülke Avrupa Birliği üyesi olması, serbest dolaşım hakkı avantajıyla iş arayan göçmenler için kolaylık sağlar.

Türk ailelerinin bir diğer göç sebebi, çocuklarının daha iyi eğitim imkanlarına sahip olmasıdır. Türk kökenli aileler çocuklarının Avrupa standartlarında eğitim almasını ve gelecekte daha iyi kariyer fırsatlarına sahip olmasını arzulamaktadır. Üniversite eğitimi ve mesleki gelişim imkanları, ailelerin uzun vadeli planlarında önemli bir rol oynamaktadır (Kaya, A., Kentel, F. 2005).

Avrupa'ya göç eden Türk ailelerinin bir diğer motivasyonu, sosyal ve kültürel ilişkilerdir. Avrupa 'da Türk diasporası gelişmiş bir yapıya sahiptir ve göçmenler, kendi kültürel kimliklerini koruyabilecekleri bir ortam bulurlar. Aynı zamanda entegrasyon çabalarıyla Avrupa toplumuna katkıda bulunma ve burada aktif bir yaşam sürme isteği de göç sebepleri arasındadır.

Göçlerin bir diğer sebeplerinden biri de siyasi ve politik gerekçeler olabilir. Bazı durumlarda, Türkiye'deki siyasi istikrarsızlık, güvenlik endişeleri veya etnik, dini ayrımcılık gibi nedenler de göçmenleri Avrupa'nın daha istikrarlı ve güvenli ülkelerine yönlendirebilir (Kaya, A., Onursal Besgül, Ö., Aydın Düzgüt, S., Gürsoy, Y. 2013).

Göçlere sebep olan diğer bir unsur da “aile birleşimleri”dir. Avrupanın herhangi bir bölgesine ilk göç edenler bir süre sonra diğer aile bireylerini de yanlarına almak suretiyle aile birlikteliklerini kurmak suretiyle göçlere sebep olmuştur.

Avrupa'nın sunduğu sosyal güvence ve refah devletlerin sağladığı imkânlar, Türk ailelerinin göç kararında etkili olmuştur. İşsizlik sigortası, emeklilik imkânları ve sağlık sigortası gibi sosyal güvence sistemleri, ailelerin daha güvenli bir yaşam sürmelerine olanak tanımıştır (Şahin, O. 2023).

Avrupa'da sunulan eğitim ve sağlık hizmetlerinin kalitesi, Türk aileleri için önemli bir çekim faktörü olmuştur. Çocuklarının daha iyi eğitim almasını isteyen aileler, Avrupa'ya göç ederek bu imkânlardan faydalanmayı hedeflemişlerdir (Kulaksızoğlu, A. 2008).

Sonuç olarak Avrupa'ya göç eden Türk ailelerinin göç sebepleri, karmaşık ve çok yönlüdür. Ekonomik fırsatlar, iş imkanları, eğitim ve gelecek planları gibi faktörlerin yanı sıra sosyal ve kültürel ilişkiler ile politik güvenlik endişeleri de göç kararlarını etkileyen önemli unsurlardır. Bundan olayı uyum süreçlerinin şekillenmesi beklentilere göre sonuçlanmıştır.

1.5.3. Uyum ve Entegrasyon Süreçleriyle İlgili Bulgular

Avrupa'ya göç eden Türk aileleri, zamanla kendi kültürlerini Avrupa'da yaşatmaya ve yeni bir kültürel sentez oluşturmaya başlamışlardır. Türk dernekleri, camiler ve kültürel etkinlikler, göç eden ailelerin toplumsal hayata uyum sağlamalarına ve kültürel kimliklerini korumalarına yardımcı olmuştur (Akçay, Cenk. 2012).

Eğitim ve Sosyal Uyum: Eğitim, uyum süreçlerinde kritik bir role sahiptir. Eğitim kurumları, göçmen çocukların ve gençlerin yeni toplumun dilini, kültürünü ve sosyal normlarını öğrenmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda kendi kültürel kimliklerini korumalarına da olanak tanır. Eğitim yoluyla sağlanan sosyal uyum, bireylerin toplumun aktif ve üretken üyeleri haline gelmelerini desteklemektedir (Akçay, .A., & Alımukhamedov, A. 2013). Yapmış olduğumuz mülakatlarda Sakarya'daki okulların ve eğitim programlarının diaspora topluluklarının uyum süreçlerine katkıları, literatürdeki bu bulgularla paralellik göstermektedir.

Dil ve Kültürel Bariyerler: Dil, uyum süreçlerinde en büyük bariyerlerden biridir. Göçmenlerin yeni toplumun dilini öğrenmeleri hem eğitim hem de sosyal etkileşimlerde başarılarını belirleyen kritik bir faktördür (Karaca, Emine. 2019). Dil bariyerleri, göçmenlerin eğitimde ve iş piyasasında karşılaştıkları zorlukları artırmakta ve sosyal izolasyona yol açabilmektedir. Sakarya'da yaşayan diaspora topluluklarının dil öğrenme süreçleri ve bu süreçte karşılaştıkları zorluklar, literatürde belirtilen genel trendlerle örtüşmektedir.

Psikolojik Uyum ve Kimlik Krizleri: Göçmen bireylerin uyum süreçlerinde yaşadıkları psikolojik zorluklar ve kimlik krizleri, literatürde geniş bir yer tutmaktadır. Yeni bir kültüre adapte olma süreci, göçmenlerin kendi kimliklerini sorgulamalarına ve bazen kimlik çatışmaları yaşamalarına neden olabilir (Karaca, Emine. 2017). Bu tür kimlik krizleri, göçmenlerin psikolojik sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilir ve uyum süreçlerini zorlaştırabilir. Sakarya'daki diaspora topluluklarının kimlik oluşum süreçleri ve bu süreçte yaşadıkları psikolojik zorluklar, bu literatür çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Sosyal Sermaye ve Toplumsal Bağlar: Literatürde, sosyal sermaye ve toplumsal bağların uyum süreçlerindeki önemi vurgulanmaktadır. Göçmenler, kendi toplulukları içindeki sosyal ağlar aracılığıyla destek ve kaynak bulabilirler. Bu sosyal bağlar, bireylerin yeni toplumla daha kolay ve hızlı bir şekilde bütünleşmelerini sağlar (Demir,

Zeynep. 2017). Sakarya'daki diaspora topluluklarının sosyal ağıları ve bu ağların uyum süreçlerindeki rolleri, literatürde belirtilen bu bulgularla uyumlu olsa da Sakarya'daki diasporanın yaklaşımları Avrupa'da yaşamış oldukları ülkelerin uyguladıkları politikalara göre farklılıklar göstermiş olduğunu söyleyebiliriz.

Literatür, diaspora topluluklarının uyum süreçlerinin çok boyutlu ve karmaşık olduğunu göstermektedir. Eğitim, dil öğrenme, psikolojik uyum ve sosyal bağlar, göçmen bireylerin yeni toplumla entegrasyonunda önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır. Sakarya ilindeki diaspora topluluklarının uyum süreçleri, bu literatür bulguları ışığında incelendiğinde, eğitimin ve sosyal destek mekanizmalarının kritik rolü bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Eğitim politikalarının ve uyum stratejilerinin geliştirilmesinde, bu literatür bulgularının dikkate alınması, diaspora topluluklarının topluma entegrasyonunu desteklemek açısından büyük önem taşımaktadır (Demir, Ali. 2014).

2. BÖLÜM: ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

Bu çalışmanın amacı, Sakarya ilindeki diaspora topluluklarının kimlik oluşumunda eğitimin rolünü, uyum süreçlerini ve gelecekte karşılaşılabilecekleri problemleri anlamak ve analiz etmektir. Araştırma, karma yöntemler kullanılarak yürütülmüş olup hem nitel hem de nicel veriler toplanmıştır. Bu bölümde, araştırma metodolojisi detaylı bir şekilde açıklanmaktadır. Bu araştırma metodolojisi, Sakarya ilindeki diaspora topluluklarının kimlik oluşumu, eğitimin katkısı, uyum süreçleri ve gelecekteki problemler üzerine kapsamlı bir analiz yapmayı hedeflemektedir. Nitel veri toplama yönteminin kullanıldığı, araştırmanın derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde yürütülmesini sağlamış, çeşitli verilerin entegrasyonu sayesinde daha geniş bir anlayış elde edilmiştir.

2.1. Araştırma Tasarımı

Araştırma, betimleyici ve analitik bir yaklaşımla tasarlanmıştır. Betimleyici analiz, diaspora topluluklarının mevcut durumunu ve eğitimin kimlik oluşumundaki rolünü incelemeye yönelik olup, analitik analiz ise uyum süreçleri ve gelecekteki problemleri derinlemesine anlamayı hedeflemektedir. Karma yöntemler, araştırmanın hem nicel hem de nitel verilerle zenginleştirilmesini sağlamaktadır.

2.2. Katılımcı Seçimi ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Sakarya ilindeki diaspora toplulukları içinde yaşayan bireylerden oluşturulmuştur. Katılımcılar, çeşitli yaş gruplarından, eğitim seviyelerinden ve etnik kökenlerden seçilmiştir. Örneklem, çeşitliliği ve genel geçerliliği sağlamak amacıyla rastgele seçilmiştir. Ayrıca, veri toplama sürecinde hem bireysel hem de grup görüşmeleri yapılmış, bu sayede geniş bir perspektif elde edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmada, literatür taraması yapılarak nitel veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Nitel veri toplama, derinlemesine görüşmeler ve odak grup görüşmeleri, katılımcıların kişisel deneyimlerini ve görüşlerini daha ayrıntılı bir şekilde anlamak için kullanılmıştır. Nitel veriler, katılımcıların kimlik oluşumu, eğitim süreçleri ve uyum problemleri konusundaki derinlemesine algılarını ortaya koymaktadır. Görüşmeler yarı yapılandırılmış olarak

gerçekleştirilmiş, böylece katılımcıların konuyu geniş bir çerçevede ele alması sağlanmıştır.

2.4. Veri Analizi

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmaktadır. Çalışmada saha çalışması tercih edilecektir. Yapılan araştırmada kartopu örneklem yöntemi tercih edilerek, yarı yapılandırılmış görüşme türü kullanılacaktır. Sakarya özelinde orta öğretim düzeyindeki eğitim – öğretim kurumlarında öğretim gören 12 – 18 yaş arası diasporadan gelen öğrenciler taranarak örneklem elde edilecek, elde edilen örneklemelere sorularla panel yapılacaktır. Öğrencilerin diaspora kimliklerinin oluşumlarına eğitimin katkısı incelenerek, yaşanan sorun ve uyum problemleri ile gelecek problemleri araştırılacaktır.

2.5. Etik İlkeler

Araştırma, etik ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür. Katılımcılara, araştırmanın amacı, süreci ve sonuçları hakkında bilgi verilmiş ve yazılı onayları alınmıştır. Katılımcıların gizliliği ve anonimliği korunmuş, veriler sadece araştırma amaçları için kullanılmıştır. Araştırmanın tüm aşamalarında, katılımcıların haklarına saygı gösterilmiştir.

2.6. Araştırma Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlamaları arasında, örneklemin büyüklüğü ve çeşitliliği, veri toplama sürecinde karşılaşılan dil bariyerleri ve yanıtların öznel doğası yer almaktadır. Ayrıca, çalışmanın Sakarya ili özelinde yapılmış olması, sonuçların diğer bölgeler veya ülkeler için genellenebilirliğini sınırlandırabilir.

3. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE ANALİZ

Bu araştırma, Sakarya ilinde yaşayan 12 – 18 yaş grubu ortaöğretim kurumlarında eğitim-öğretim gören çocuklarla mülakat yöntemi kullanılmak suretiyle, diaspora topluluklarının eğitim yoluyla kimlik oluşumu, uyum süreçleri ve gelecekte karşılaşılabilecekleri sorunları ele almıştır. Elde edilen bulgular, eğitimin diaspora kimliğinin oluşumunda korunması ve güçlendirilmesindeki rolünü ve çeşitli demografik faktörlerin bu süreçleri nasıl etkilediğini göstermektedir.

3.1. Demografik Bilgiler ve Katılımcı Profili

Araştırmanın başarısı, katılımcıların demografik özelliklerinin ve bu özelliklerin araştırma sonuçlarına etkilerinin doğru bir şekilde analiz edilmesine bağlıdır. Sakarya ilindeki diaspora toplulukları üzerine yapılan bu çalışmada, katılımcıların demografik bilgileri ve profilleri, bulguların yorumlanması ve genellenmesi açısından önemli bir yere sahiptir.

3.1.1. Katılımcıların Yaş Dağılımı

Araştırmaya katılan bireylerin yaş dağılımı geniş bir yelpazede yer almaktadır. Katılımcıların %20'si 15 yaş, %35'i 16 yaş, %30'u 17 yaş ve %15'i 18 yaşlarındadır. Bu dağılım, farklı yaş gruplarının eğitim deneyimlerinin ve uyum stratejilerinin incelenmesine olanak tanımaktadır. Genç katılımcılar, eğitim sürecinin henüz başında olan veya eğitimlerini yeni tamamlamış bireylerken, katılımcıların aileleri ~~yaş~~ uzun vadeli uyum deneyimlerine sahiptir. Katılımcılar ailelerinden öğrenmiş oldukları deneyimleri ve gözlemlerini de aktarmışlardır.

3.1.2. Cinsiyet Dağılımı

Katılımcıların cinsiyet dağılımı, %55 kadın ve %45 erkek olarak belirlenmiştir. Cinsiyet dağılımındaki bu denge, her iki cinsiyetin de eğitim ve uyum süreçlerindeki deneyimlerinin karşılaştırılmasını sağlamaktadır. Kadın ve erkek katılımcıların eğitim yoluyla toplumsal entegrasyonları ve kimlik oluşumları arasındaki farklılıklar, bu demografik veriler ışığında analiz edilmiştir.

3.1.3. Eğitim Düzeyi

Araştırmaya katılan bireylerin eğitim düzeyleri farklılık göstermektedir. Katılımcıların lisede %100'ü okumaktadır Fakat farklı sınıf düzeylerinde öğrenim görmektedir. Katılımcıların %20'si 9. sınıf, %35'i 10. sınıf, %30'u 11. sınıf ve %15'i 12. sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir. Ayrıca katılımcıların okudukları lise türlerine bakıldığında ağırlıklı olarak özel liselerde okuyan öğrencilerden oluşsa da, devlet okullarında okuyan öğrencilerin var olması önemli bir durumdur. Bu çeşitlilik, farklı eğitim seviyelerinin diaspora kimliğinin oluşumu üzerindeki etkilerini değerlendirmede önemli bir veri kaynağı oluşturmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça kimlik ve uyum süreçlerinde yaşanan değişimler, bu dağılım sayesinde incelenmiştir.

3.1.4. Göçmenlik Süresi

Katılımcıların Sakarya'da yaşama süreleri de önemli bir demografik bilgidir. Katılımcıların %30'u 3 yıldan az, %40'ı 3-5 yıl, %20'si 5-8 yıl ve %10'u 8 yıldan fazla bir süredir Sakarya'da yaşamaktadır. Bu veriler, göçmenlik süresinin uyum ve kimlik oluşumu üzerindeki etkilerini analiz etmede kullanılmıştır. Yeni gelenler ile uzun süreli ikamet edenler arasındaki uyum stratejileri ve eğitim deneyimleri arasındaki farklılıklar bu şekilde incelenmiştir.

3.1.5. Etnik ve Kültürel Arka Plan

Araştırmaya katılan bireyler, çeşitli etnik ve kültürel arka planlara sahiptir. Katılımcıların %90'ı Türk kökenli ve %10'u diğer farklı bölgelerden gelmektedir. Bu çeşitlilik, farklı kültürel geçmişlerin diaspora kimliğinin oluşumu üzerindeki etkilerini değerlendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Farklı etnik grupların eğitim yoluyla uyum süreçleri ve kimlik oluşumları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar bu veriler ışığında analiz edilmiştir.

3.1.6. Analiz

Araştırmanın demografik verileri, diaspora topluluklarının eğitim ve uyum süreçlerini çeşitli açılardan değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, göçmenlik süresi ve etnik köken gibi demografik faktörler, diaspora bireylerinin eğitim yoluyla kimlik oluşumu ve toplumsal uyum süreçlerinde yaşadıkları deneyimlerin

anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Bu demografik bilgiler, araştırma bulgularının daha geniş bir perspektifte yorumlanmasını ve genellenmesini sağlamaktadır. Bu nedenle, eğitim politikalarının ve uyum stratejilerinin geliştirilmesinde bu demografik çeşitliliğin dikkate alınması büyük önem taşımaktadır.

Almanya'da yaklaşık üç milyon Türk kökenli insan yaşamaktadır ve bunların önemli bir kısmı ikinci ve üçüncü nesil göçmenlerden oluşmaktadır. Bu çocuklar, Almanya'nın eğitim sistemi içinde farklı zorluklarla karşılaşmaktadır.

Fransa'da yaklaşık 700 bin Türk kökenli insan yaşamaktadır. Bu nüfus, büyük ölçüde işçi göçü dalgaları ile Fransa'ya gelen birinci nesil göçmenlerin ve onların çocuklarından oluşmaktadır. İkinci ve üçüncü nesil Türk çocukları, Fransa'nın eğitim sistemi içinde çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır.

Avusturya'da yaklaşık 300 bin Türk kökenli insan yaşamaktadır. Bu nüfus, 1960'lı yıllarda başlayan işçi göçü dalgaları ile Avusturya'ya gelen birinci nesil göçmenlerin yanı sıra onların çocuklarından ve torunlarından oluşmaktadır. İkinci ve üçüncü nesil Türk çocukları, Avusturya'nın eğitim sistemi içinde çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır.

Hollanda'da yaklaşık 400 bin Türk kökenli insan yaşamaktadır. Bu nüfus, 1960'lı yıllardan itibaren Türkiye'den işçi olarak gelen göçmenler ve onların çocuklarından oluşmaktadır. İkinci ve üçüncü nesil Türk çocukları, Hollanda eğitim sistemi içinde çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır.

Bu çalışmamızda katılımcı profili olarak bu ülkelerle bağlantısı olan ailelerin çocukları katılmıştır.

3.2. Eğitimin Diaspora Kimliğine Etkisi

Bu araştırma, eğitimin diaspora kimliğinin oluşumundaki rolünü ve etkilerini anlamayı amaçlamaktadır. Sakarya ilinde yapılan saha çalışmaları ve elde edilen veriler, eğitimin diaspora kimliğinin güçlenmesinde ve korunmasında nasıl bir etkiye sahip olduğunu çeşitli yönleriyle ortaya koymaktadır.

3.2.1. İki Dillilik ve Kültürel Köprü

Eğitim yoluyla iki dilliliğin teşvik edilmesi, diaspora kimliğinin korunmasında önemli bir strateji olarak öne çıkmaktadır. İki dillilik, bireylerin hem kendi kültürel miraslarını korumalarına hem de yeni topluma daha kolay entegre olmalarına olanak tanımaktadır.

Bu durum, diaspora bireylerinin hem kendi kimliklerini güçlendirmelerini hem de farklı kültürler arasında köprü kurmalarını sağlamaktadır.

3.2.2. Anadil Eğitiminin Rolü

Anadil eğitimi, diaspora topluluklarının kültürel kimliklerini koruma ve sosyal uyum sağlama süreçlerinde önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Araştırma, anadil dersleri alan öğrencilerin akademik başarılarının arttığını ve sosyal uyum süreçlerinin hızlandığını ortaya koymaktadır. Anadil eğitimi, bireylerin kendilerini ifade edebilme yeteneklerini geliştirirken, kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında da kritik bir rol oynamaktadır.

3.2.3. Öğretmenlerin Kültürel Duyarlılığı

Eğitim yoluyla uyum stratejilerinin başarıya ulaşmasında öğretmenlerin kültürel duyarlılığı önemli bir faktör olarak görülmektedir. Sakarya'da yapılan görüşmeler, kültürel çeşitliliğe duyarlı ve farklı kültürel geçmişlere sahip öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilen öğretmenlerin, öğrencilerin uyum süreçlerini olumlu etkilediğini göstermiştir. Bu öğretmenler, öğrencilerin kendilerini anlaşılmış ve değer verilmiş hissetmelerini sağlayarak, sosyal uyumu desteklemektedir.

Sakarya ilinde gerçekleştirilen bu araştırma, eğitim yoluyla uyum stratejilerinin diaspora topluluklarının toplumsal entegrasyonunda ne denli önemli olduğunu vurgulamaktadır. Eğitim kurumlarının ve öğretmenlerin kültürel duyarlılığı, anadil eğitimi, toplumsal katılımı teşvik eden etkinlikler ve psikolojik destek hizmetleri, uyum süreçlerinde kilit rol oynamaktadır. Bu stratejilerin etkin bir şekilde uygulanması, diaspora bireylerinin hem kendi kültürel kimliklerini koruyarak topluma entegre olmalarına hem de yeni toplumun aktif ve üretken üyeleri haline gelmelerine katkı sağlamaktadır.

3.2.4. Akademik Başarı ve Kimlik Güveni

Araştırma, akademik başarının diaspora bireylerinin kimlik güvenliğini artırdığını ortaya koymaktadır. Başarılı eğitim hayatı, bireylerin kendilerine olan güvenliğini pekiştirirken, kültürel kimliklerine duydukları saygıyı da artırmaktadır. Akademik başarı, diaspora kimliğinin bir parçası olarak bireylerin topluma katkıda bulunma ve kendi kültürel miraslarını temsil etme motivasyonlarını güçlendirmektedir.

3.2.5. Eğitim Kurumlarının Rolü

Avrupa'daki eğitim kurumlarının yapılanması ve uygulama farklılıkları bu ülkelerde bulunan ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmüş çocuklar üzerinde farklı etkiler bırakmıştır. Bu farklılıklar Avrupa'nın farklı bölgelerinde yaşayan ailelerin, çocuklarını Türkiye'ye getirerek ortaöğrenimlerini Türkiye'de görmelerine neden olmuştur. Avrupanın farklı bölgelerinde uygulanan eğitim modelleri incelendiğinde farklı uygulamaların olduğu anlaşılmaktadır.

Almanya'da eğitim sistemi, ilkokul (Grundschule) sonrası çeşitli ortaöğrenim seçenekleri sunmaktadır:

1. Hauptschule: Temel eğitimi veren ve genellikle meslek eğitimiyle sonlanan okul türüdür.
2. Realschule: Daha geniş bir eğitim yelpazesi sunar ve hem meslek eğitimi hem de üniversiteye giden yolları açar.
3. Gymnasium: Üniversiteye hazırlayan, daha yoğun ve akademik odaklı bir eğitim sunan okul türüdür.

Fransa'nın eğitim sistemi, ilkokul (école élémentaire) sonrası çeşitli ortaöğretim seçenekleri sunmaktadır:

1. Collège: 11-15 yaş arasındaki öğrenciler için zorunlu ortaokul eğitimi.
2. Lycée: 15-18 yaş arasındaki öğrenciler için lise eğitimi. Lise eğitimi genel (lycée général), teknolojik (lycée technologique) ve mesleki (lycée professionnel) olmak üzere üç farklı yolda ilerleyebilir.

Avusturya'nın eğitim sistemi, ilkokul (Volksschule) sonrası çeşitli ortaöğretim seçenekleri sunmaktadır:

1. Hauptschule: Temel eğitimi veren ve genellikle meslek eğitimiyle sonlanan okul türüdür.
2. Mittelschule: Orta düzeyde akademik eğitim sunan okul türüdür.
3. Gymnasium: Üniversiteye hazırlayan, daha yoğun ve akademik odaklı bir eğitim sunan okul türüdür.
4. Berufsbildende Höhere Schule (BHS): Teknik ve mesleki eğitim veren okullardır.

Hollanda eğitim sistemi, ilkokul (basisschool) sonrası çeşitli ortaöğretim seçenekleri sunmaktadır:

1. VMBO (Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs): Mesleki eğitime hazırlayan okul türü. Dört yıl sürer ve öğrencileri mesleki eğitim veren kurumlara yönlendirir.
2. HAVO (Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs): Beş yıl süren ve yüksek meslek okullarına (HBO) giriş sağlayan ortaöğretim türü.
3. VWO (Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs): Altı yıl süren ve üniversite eğitime hazırlayan akademik odaklı okul türü.

Bazı okullarda Türk kökenli öğrenciler için özel destek programları uygulanmakta ve bu programlar öğrencilerin akademik başarısında olumlu sonuçlar vermektedir. Bu programlar arasında dil destek programları, kültürel entegrasyon projeleri ve aile eğitim seminerleri yer almaktadır.

Bunların haricinde dil kursları, rehberlik hizmetleri ve kültürel çeşitliliği teşvik eden projeler bulunmaktadır. Bu tür politikalar, Türk kökenli öğrencilerin eğitim sistemine daha iyi adapte olmalarını sağlamaktadır.

Sakarya ilinde yapılan bu araştırma, eğitimin diaspora kimliğinin oluşumunda ve korunmasında kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Eğitim kurumlarının sağladığı kültürel eğitimler, sosyal etkinlikler ve dil programları, diaspora bireylerinin kimliklerini sahiplenmelerine ve bu kimliği güçlendirmelerine olanak tanımaktadır. Eğitim, diaspora topluluklarının hem kendi kültürel miraslarını korumalarına hem de yeni topluma uyum sağlamalarına yardımcı olan bir araç olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle, eğitim politikalarının kültürel duyarlılık ve çeşitliliği destekleyici bir yaklaşımla geliştirilmesi, diaspora kimliğinin korunması ve güçlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

3.2.6. Eğitim Yoluyla Uyum Stratejileri

Araştırma, Sakarya ilindeki diaspora topluluklarının eğitim yoluyla topluma uyum sağlamada kullandıkları stratejileri belirlemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, eğitim kurumlarının ve politikalarının diaspora bireylerinin sosyal entegrasyonunda oynadığı kritik rolü gözler önüne sermektedir.

3.2.7. Rehberlik ve Psikolojik Destek

Eğitim yoluyla uyum stratejilerinin bir diğer önemli unsuru, öğrencilere sunulan rehberlik ve psikolojik destek hizmetleridir. Sakarya'daki okullarda, uyum sürecinde zorluk yaşayan öğrencilere yönelik bireysel rehberlik ve grup terapisi gibi hizmetlerin

sağlanması, öğrencilerin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olmaktadır. Bu destekler, öğrencilerin kendilerini daha güvende hissetmelerini ve uyum süreçlerinin daha sağlıklı ilerlemesini sağlamaktadır.

3.3. Kültürel ve Sosyal Kimlik Üzerindeki Etkiler

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde çeşitli sebeplerden dolayı yaşamış veya yaşamını devam ettiren Türk aileler ve çocukları, Türkiye'ye döndüklerinde birçok kolaylık ve sevinç kaynağı ile karşılaşmaktadır.

Türkiye'ye dönen aileler, uzun süre ayrı kaldıkları aile büyükleri ve akrabaları ile yeniden bir araya gelmenin mutluluğunu yaşarlar. Bu, aile bağlarını güçlendirir ve duygusal destek sağlar.

Türkiye'deki geniş sosyal çevre ve komşuluk ilişkileri, ailelerin günlük yaşamlarını kolaylaştırır. Yakın çevredeki insanlar, yeni ortamlarına uyum sağlamalarında destek olabilir.

Kendi kültürel değerleri ve gelenekleri içinde yaşamak, aileler ve çocuklar için büyük bir rahatlık sağlar. Türk kültürünü ve yaşam tarzını benimsemiş olmak, uyum sürecini hızlandırır.

Kendi vatanında yaşamının getirdiği güven ve huzur, ailelerin psikolojik durumlarını olumlu etkiler. Tanıdık bir ortamda bulunmak, stres ve anksiyeteyi azaltır.

Türkiye'de yaşamak, geleceğe dair umut ve planlar yapma konusunda ailelere ve çocuklara motivasyon sağlar. Kendi ülkelerinde daha parlak bir gelecek hayali kurabilirler.

Avrupa'dan Türkiye'ye dönen Türk aileleri ve çocukları, birçok sosyal, kültürel, eğitimsel, ekonomik ve psikolojik kolaylık ve sevinç kaynağı ile karşılaşmaktadır. Aile ve akrabalarla yeniden birleşme, kültürel uyum, dil kolaylığı, eğitimde sağlanan destekler, iş ve kariyer fırsatları, düşük yaşam maliyetleri ve kendi vatanında yaşamının getirdiği güven gibi faktörler, bu süreci olumlu kılmaktadır.

3.3.1. Kimlik ve Aidiyet Hissi

Araştırma bulguları, eğitim kurumlarının diaspora bireylerinin kimlik ve aidiyet duygularını güçlendirdiğini göstermektedir. Okullarda verilen kültürel eğitimler ve etkinlikler, öğrencilerin kendi kökenlerine olan bağlılıklarını artırmakta ve aidiyet hissini

pekiştirmektedir. Özellikle kültürel mirasın öğretilmesi ve kutlanması, öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerine ve kimliklerini sahiplenmelerine yardımcı olmaktadır.

3.3.2. Kimlik Çatışmaları

Diaspora bireyleri, iki kültür arasında sıkışmışlık hissi yaşayabilir ve bu da kimlik çatışmalarına yol açabilir (Berry, 1997). tarafından geliştirilen kültürel uyum stratejileri modeline göre, asimilasyon stratejisi benimseyen bireyler, kendi kültürel kimliklerinden vazgeçerek baskın kültüre tamamen adapte olurlar. Bu durum, bireylerin kimliklerinde derin çatışmalara ve aidiyet duygusunun zayıflamasına neden olabilir (Phinney, 1990).

3.3.3. Kültürel Çeşitliliği Destekleyen Eğitim Programları:

Bulgular, kültürel çeşitliliği teşvik eden ve farklı kültürel geçmişlere sahip öğrencileri kapsayıcı programların uyum sürecini olumlu etkilediğini göstermektedir. Sakarya'daki bazı okullar, diaspora topluluklarının kültürel değerlerini ve dillerini eğitim programlarına entegre ederek öğrencilerin kendilerini daha değerli hissetmelerini sağlamaktadır. Bu tür programlar, öğrencilerin hem kendi kültürlerine bağlı kalmalarına hem de yeni toplumun bir parçası olarak kendilerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır.

3.3.4. Kültürel Farkındalık ve Bilinç

Eğitim, diaspora bireylerinin kültürel farkındalıklarını ve bilinçlerini artırmada önemli bir rol oynamaktadır. Derslerde ve okul etkinliklerinde kültürel çeşitlilik ve hoşgörü temalarının işlenmesi, öğrencilerin hem kendi kültürel kimliklerine hem de diğer kültürlerle saygı duymalarını sağlamaktadır. Bu bilinç, öğrencilerin hem kendi kültürlerini korumalarına hem de yeni kültürlerle etkileşimde bulunmalarına katkıda bulunmaktadır.

3.3.5. Kültürel Kimliğin Kaybı

Literatürde, kültürel asimilasyonun en belirgin risklerinden biri olarak diaspora topluluklarının özgün kimliklerini kaybetmeleri vurgulanmaktadır (Gordon, 1964; Alba & Nee, 2003). Eğitim sisteminde baskın kültürün normlarının ve değerlerinin hakim olması, diaspora öğrencilerinin kendi kültürel miraslarını geri planda bırakmalarına neden olabilir (Portes & Rumbaut, 2001).

3.3.6. Sosyal Bağların Güçlenmesi

Eğitim kurumları, diaspora toplulukları için sosyal bağların güçlenmesine de önemli bir katkı sunmaktadır. Okullarda kurulan arkadaşlıklar ve sosyal çevre, diaspora bireylerinin toplumsal entegrasyonunu kolaylaştırmakta ve kimliklerinin bir parçası olarak sosyal bağlarını kuvvetlendirmektedir. Bu bağlar, topluluk içi dayanışmayı artırarak diaspora kimliğinin korunmasına destek olmaktadır.

3.3.7. Toplumsal Katılım ve Etkinlikler

Araştırma, okulların ve yerel yönetimlerin düzenlediği kültürel ve sosyal etkinliklerin, diaspora topluluklarının topluma entegrasyonunda önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu tür etkinlikler, farklı kültürlerden gelen bireylerin bir araya gelerek etkileşimde bulunmalarına ve karşılıklı anlayış geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Aynı zamanda, diaspora topluluklarının kendi kültürel etkinliklerini düzenleyebilmeleri, kendilerini ifade edebilmeleri açısından da büyük önem taşımaktadır.

3.3.8. Kültürel Asimilasyon Riskleri

Kültürel asimilasyon, bir toplumun farklı kültürel gruplarının baskın kültürü benimseyerek kendi özgün kültürel kimliklerini kaybetmeleri süreci olarak tanımlanır. Diaspora toplulukları, yerleştikleri yeni toplumlarda kendi kültürel kimliklerini koruma mücadelesi verirken asimilasyon riskiyle karşı karşıya kalabilirler. Bu riskin eğitim yoluyla nasıl etkilendiği ve yönetildiği, literatürde geniş bir yer bulmaktadır.

3.3.9. Dil ve Kültürel Mirasın Erozyonu

Asimilasyon sürecinde dil kaybı önemli bir faktördür. Dil, kültürel kimliğin temel unsurlarından biri olarak kabul edilir ve anadil eğitiminin yetersizliği, diaspora çocuklarının kültürel bağlarını zayıflatabilir (Fishman, 1991). Eğitim kurumlarında baskın dilin ön planda tutulması, çocukların anadillerini unutmalarına ve kültürel mirasın erozyonuna yol açabilir (Fillmore, 2000).

3.3.10. Toplumsal Dışlanma ve Marjinalleşme

Asimilasyon, diaspora topluluklarının toplumsal dışlanma ve marjinalleşme risklerini de beraberinde getirebilir. Eğitim sisteminde yeterince temsil edilmeyen veya değeri

bilinmeyen kültürel öğeler, diaspora öğrencilerinin kendilerini dışlanmış hissetmelerine yol açabilir (Nieto, 2000). Bu durum, eğitim başarısını olumsuz etkileyerek uzun vadede ekonomik ve sosyal entegrasyonu zorlaştırabilir (Ogbu, 1992).

3.4. Uyum Süreçleri ve Eğitim

Ana dil olarak Türkçe konuşmak, günlük yaşamda ve eğitimde büyük bir avantaj sağlar. Çocuklar, Türkçe'yi daha rahat öğrenir ve kullanır.

Türkiye'deki eğitim sisteminde, yerel tarih, coğrafya ve kültür konularının işlenmesi, çocukların derslere olan ilgisini artırır ve kendilerini daha ait hissetmelerini sağlar.

Bazı aileler, Türkiye'de kendilerine uygun iş fırsatları bulabilirler. Avrupa'da edinilen deneyimler ve beceriler, Türkiye'deki iş piyasasında değerli olabilir.

Türkiye'deki yaşam maliyetlerinin bazı Avrupa ülkelerine göre daha düşük olması, ailelerin ekonomik olarak daha rahat bir yaşam sürmelerine olanak tanır.

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşamış veya yaşamını sürdüren Türk ailelerin çocukları, Türkiye'ye döndükten sonra yükseköğrenim planları yaparken birçok faktörü göz önünde bulundurmak zorundadır.

Türkiye'deki üniversiteler ve yükseköğretim kurumları, çeşitli bölümler ve programlar sunmaktadır. Avrupa'dan dönen öğrenciler, Türkiye'deki üniversitelerin eğitim kalitesi ve olanaklarını araştırarak tercihlerini belirlerler.

3.4.1. Uyum Süreçlerinde Karşılaşılan Zorluklar

Türk çocuklarının eğitimde karşılaştığı başlıca zorluklar arasında dil bariyerleri, kültürel uyum sorunları ve ailelerin eğitim sistemine yabancı olması yer almaktadır. Dil bariyerleri özellikle ilkokul yıllarında büyük bir engel oluşturmaktadır. Bu durum, çocukların eğitim hayatına dezavantajlı başlamalarına ve orta öğretimde de devam eden performans düşüklüğüne yol açabilmektedir.

Fakat bu çocuklar daha sonrasında bu sorunlarından dolayı, Türkiye'de eğitim hayatlarını devam ettirme kararı aldıklarında, Avrupa'daki alışkanlıklar ve müfredat farklılıklarından dolayı benzer sıkıntıları Türkiye'de de yaşamaktadırlar.

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde uzun süre yaşamış Türk ailelerin çocukları, farklı nedenlerle Türkiye'ye döndüklerinde birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Bu zorluklar,

adaptasyon sürecinde psikolojik, eğitimsel, sosyal ve kültürel boyutlarda kendini göstermektedir.

Avrupa'da yaşamış veya yaşamını sürdüren Türk ailelerin çocukları, Türkiye'ye döndüklerinde eğitim kurumlarında çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Avrupa'da büyüyen Türk çocukları, ana dil olarak Türkçeyi yeterince iyi bilmemekte veya kullanmamakta olabilirler. Bu durum, Türkiye'deki eğitim sistemine adaptasyon sürecinde büyük bir engel oluşturur.

Avrupa'daki eğitim sistemi ile Türkiye'deki eğitim sistemi arasındaki farklar, öğrencilerin derslerde geri kalmasına ve uyum sağlamada zorluk çekmesine neden olabilir. Avrupa'daki eğitim sistemleri genellikle öğrenci merkezli ve uygulamalı eğitim yöntemlerini benimserken, Türkiye'deki eğitim sistemi daha çok sınav odaklıdır. Bu fark, öğrencilerin uyum sağlamasını zorlaştırabilir. Avrupa'da eğitim almış çocuklar, Türkiye'deki derslerin içerik ve konularına yabancı kalabilirler. Özellikle tarih, coğrafya gibi ülkeye özgü derslerde zorlanabilirler.

Türkçeyi gündelik hayatta kullanabilen çocuklar bile, akademik dil konusunda eksiklikler yaşayabilirler. Ders kitaplarını anlamakta ve sınavlarda başarılı olmakta zorlanabilirler. Öğretmenlerin ve ailelerin yüksek akademik başarı beklentileri, öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkileyebilir. Öğrenciler, bu beklentileri karşılamakta zorlanabilirler.

Türkiye'de üniversiteye girişte en önemli aşama olan YKS'de; TYT ve AYT sınavları öğrenciler için büyük bir zorluk olabilir. Avrupa'da farklı bir eğitim sisteminde yetişmiş olan öğrenciler, bu sınava uyum sağlamakta zorlanabilirler.

Avrupa'dan dönen çocuklar, Türkiye'deki sınav odaklı eğitim sistemi ve yüksek akademik beklentilerle karşı karşıya kalabilirler, bu da üzerlerinde büyük bir stres yaratabilir. Bu durumun ortadan kalkması ya da giderilmesi adına ÖSYM (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi) tarafından yabancı uyruklu ya da çifte vatandaşlık almış olan öğrenciler için düzenlemeler yapılmış ve sadece bu grup öğrencilerin girebildiği YÖS (Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı) olsa da öğrencilerin dönem içerisinde derslerde diğer öğrencilerle uyumu açısından problem devam etmektedir.

Avrupa'da edinilen uluslararası deneyim ve dil becerileri, öğrencilerin Türkiye'deki akademik ve kariyer hedeflerine ulaşmalarında önemli bir avantaj sağlayabilir.

Avrupa'da büyüyen çocuklar, Türkiye'deki eğitim sistemine ve sosyal çevreye uyum sağlamakta zorlanabilirler. Kendilerini ne tam olarak Türk ne de Avrupalı hissetmeyebilirler.

Türkçe dil yeterliliği, öğrencilerin akademik başarılarını doğrudan etkileyen bir faktördür. Avrupa'dan dönen öğrenciler, Türkçedeki akademik terminolojiyi öğrenmekte zorluk çekebilirler.

Avrupa'da farklı bir kültürel ortamda büyüyen çocuklar, Türkiye'deki toplumsal normlar ve değerlerle uyum sağlamakta zorlanabilirler.

Yeni bir sosyal çevreye adapte olmak ve arkadaşlık ilişkileri kurmak, özellikle ergenlik çağındaki çocuklar için büyük bir zorluk olabilir.

Çifte kültürel kimlik taşıyan çocuklar, kendilerini ne Türkiye'ye ne de Avrupa'ya tamamen ait hissedebilirler. Bu durum, kimlik bunalımı ve aidiyet sorunlarına yol açabilir.

Yeni bir okul ortamına ve arkadaş çevresine uyum sağlamak, öğrenciler için stresli olabilir. Avrupa'da farklı bir kültürel ortamda büyüyen çocuklar, Türkiye'deki akranlarıyla iletişim kurmakta zorlanabilirler. Yeni bir ortama uyum sağlamak, aynı zamanda eski arkadaş ve çevreden ayrılmanın getirdiği stresle birleşebilir. Bu, çocukların psikolojik sağlığını olumsuz etkileyebilir.

Aile içinde, Avrupa'daki yaşam tarzına alışmış çocuklarla Türkiye'deki hayatı yeniden kurmaya çalışan ebeveynler arasında iletişim sorunları yaşanabilir.

Ebeveynlerin Türkiye'ye uyum sağlama süreci, çocukların uyum sürecini de doğrudan etkileyebilir. Ebeveynlerin karşılaştığı zorluklar, çocukların üzerinde ek bir baskı yaratabilir.

3.5. Gelecek Problemlerine Dair Öneriler

Diaspora topluluklarının kimliklerini koruyarak yeni toplumlara uyum sağlamaları sürecinde karşılaştıkları zorluklar, literatürde geniş bir şekilde ele alınmıştır. Bu bağlamda, gelecekte karşılaşılabilecek potansiyel problemler üzerine yapılan çalışmalar, diaspora bireylerinin ve topluluklarının karşılaştıkları uzun vadeli sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik önerileri kapsamaktadır. Sakarya ili özelinde diaspora topluluklarının gelecekte karşılaşılabilecekleri problemler, mevcut literatür çerçevesinde değerlendirildiğinde, birkaç ana başlık öne çıkmaktadır (Yılmaz, T., & Aksoy, H. 2017).

3.5.1. Kimlik Erozyonu ve Asimilasyon

Diaspora toplulukları, zamanla kültürel kimliklerini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalabilirler. Yeni toplumun baskın kültürü ile uzun süreli etkileşim, diaspora bireylerinin kendi kültürel pratiklerini ve kimliklerini zayıflatabilir (Öztürk, Fatma. 2016). Özellikle genç nesiller, iki kültür arasında sıkışarak kimlik krizleri yaşayabilirler. Kimlik erozyonu, bireylerin aidiyet hissini zayıflatabilir ve toplumsal entegrasyonu zorlaştırabilir (Oktik, N., & Değer, F. 2013).

3.5.2. Eğitimde Eşitsizlik ve Fırsatlara Erişim

Eğitimde karşılaşılan eşitsizlikler, diaspora topluluklarının gelecekteki sosyoekonomik durumlarını olumsuz etkileyebilir. Göçmen ailelerin çocukları, dil engelleri, kültürel farklılıklar ve ekonomik zorluklar nedeniyle eğitimde geride kalma riski taşımaktadır (OECD, 2015). Bu durum, uzun vadede iş gücü piyasasında ve toplumsal hayatta dezavantajlı bir konumda olmalarına neden olabilir (Yılmaz, E. A. 2023).

Eğitim ve Mesleki Yeterliliklerin Tanınmaması: Göçmenlerin geldikleri ülkelerde elde ettikleri eğitim ve mesleki yeterliliklerin yeni toplumda tanınmaması, ekonomik entegrasyonlarının önünde büyük bir engel teşkil etmektedir (Demir, Zeynep. 2017). Bu durum, göçmenlerin işgücü piyasasında niteliklerine uygun iş bulmalarını zorlaştırmakta ve ekonomik fırsatlarını sınırlamaktadır. Sakarya'daki diaspora topluluklarının eğitim ve mesleki yeterliliklerinin tanınmaması, ekonomik entegrasyon sorunlarının temel nedenlerinden biridir.

Avrupa'nın farklı bölgelerinde eğitim kurumlarındaki uygulama farklılıkları bölgede yaşayan Türk çocuklarına fırsat eşitsizlikleri sunmaktadır.

Almanya'da eğitim, federal bir yapıya sahip olup, eyaletlere göre farklılık gösterir. Eğitim sistemi, temel olarak Hauptschule, Realschule ve Gymnasium olmak üzere üç ana okul türüne ayrılır. Öğrenciler, ilkokuldan sonra bu okul türlerinden birine yönlendirilirler.

Almanya'da eğitimin odak noktası, mesleki eğitim ve akademik başarıyı dengelemektir. Çift yönlü eğitim sistemi DES (Dual Education System), öğrencilerin hem okulda hem de iş yerinde eğitim görmesini sağlar. Bu sistem, öğrencilerin pratik beceriler kazanmasına yardımcı olur.

Almanya'daki eğitim sisteminin ayrılmış yapısı, Türk çocuklarının akademik kariyerlerinde belirleyici olabilir. Ailelerin eğitim sistemine aşinalığı, çocukların hangi okul türüne yönlendirileceğini etkileyebilir.

Avusturya'da eğitim, ilkokuldan sonra Hauptschule, Neue Mittelschule ve Gymnasium olmak üzere farklı okul türlerine ayrılır. Öğrenciler, belirli akademik performans kriterlerine göre bu okul türlerinden birine yerleştirilir.

Avusturya'da eğitimin önemli bir kısmı, akademik başarıya ve üniversite hazırlığına yöneliktir. Öğrenciler, sıkı bir müfredat ve sınav sistemi ile karşı karşıya kalırlar. Ayrıca, mesleki eğitim de önemli bir yer tutar.

Avusturya'daki sıkı akademik yapı, Türk çocuklarının performansını ve eğitimdeki başarılarını doğrudan etkileyebilir. Dil bariyerleri ve kültürel uyum süreçleri, öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir.

İsviçre'de eğitim, kantonlar tarafından yönetilir ve bu nedenle eğitim politikaları ve uygulamaları kantonlar arasında farklılık gösterir. Öğrenciler, ilkokuldan sonra Sekundarschule, Bezirksschule veya Gymnasium gibi farklı okul türlerine yönlendirilirler.

İsviçre eğitim sistemi, akademik ve mesleki eğitim arasında denge kurmayı hedefler. Çift yönlü eğitim modeli DEM (Dual Education Model), öğrencilerin okul eğitimi ile iş eğitimi arasında geçiş yapmalarına olanak tanır.

İsviçre'deki eğitim sistemi, esneklik ve mesleki eğitim fırsatları sunar. Ancak, kantonlar arası farklılıklar ve dil çeşitliliği, Türk çocuklarının eğitim süreçlerinde uyum sorunlarına yol açabilir.

ÇZ (Çek Cumhuriyeti)'de eğitim sistemi, temel olarak ilkokul ve ortaokul düzeyinde iki aşamaya ayrılır. Ortaöğretim, Gymnázium, Střední odborná škola ve Střední odborné učiliště gibi okul türlerinden oluşur.

Çek eğitim sistemi, akademik başarıya büyük önem verir. Öğrenciler, yoğun bir müfredat ve sıkı sınavlarla karşı karşıya kalırlar. Mesleki eğitim de yaygındır ve öğrencilere çeşitli kariyer yolları sunar.

Çek Cumhuriyeti'ndeki eğitim sisteminin katı yapısı, Türk çocuklarının akademik uyum süreçlerini zorlaştırabilir. Dil bariyerleri ve kültürel uyum sorunları, öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkileyebilir.

Polonya'da eğitim sistemi, ilkokul, ortaokul ve lise olarak üç aşamadan oluşur. Ortaöğretim, genel lise (liceum), teknik lise (technikum) ve meslek okulu (szkoła zawodowa) gibi farklı okul türlerini içerir.

Polonya eğitim sistemi, akademik başarı ve mesleki eğitimi dengelemeye çalışır. Öğrenciler, sıkı bir müfredat ve merkezi sınavlarla değerlendirilirler.

Polonya'daki eğitim sisteminin yapısı, Türk çocuklarının akademik başarılarını etkileyebilir. Dil bariyerleri ve kültürel uyum süreçleri, öğrencilerin eğitimdeki performanslarını olumsuz etkileyebilir.

Orta Avrupa'daki farklı ülkelerin eğitim sistemleri, yapı ve uygulama açısından çeşitli farklılıklar göstermektedir. Almanya, Avusturya, İsviçre, Çek Cumhuriyeti ve Polonya'nın eğitim sistemleri, öğrencilerin akademik ve mesleki eğitimde farklı yollar izlemelerine olanak tanır.

Bu eğitim sistemlerinin Türk çocukları üzerindeki etkileri, dil bariyerleri, kültürel uyum sorunları ve akademik başarı gibi faktörler üzerinden değerlendirilebilir. Her ülkenin eğitim sistemi, Türk çocuklarının eğitim süreçlerinde farklı zorluklar ve fırsatlar sunmaktadır.

Avrupa'da yaşamış olan Türk ailelerinin çocukları eğitimlerini bulundukları bölgede devam ettirirken, yaşamış oldukları bir çok sosyal adaptasyon, ekonomik yeterlilik, dil, müfredat uyum problemlerinden dolayı sıkıntılar yaşamaktadırlar. Bu problemleri aşmak adına Türkiye'ye dönen ailelerin belli bir dönem bu uyum sorunlarını Türkiye'de de devam edebildiği, bu sorunları aşmak adına alınan tedbirlerin fırsat eşitsizliğine sebep olabilir. Fakat uyum sürecinin uzamasından dolayı gençlerde kayıp zamanların oluştuğunu da dile getirebiliriz.

Dil Yeterliliği ile ilgili, diline hakimiyet, eğitimdeki başarı için kritik bir faktördür. Dil desteği ve ek dil eğitimi programları bu noktada önem arz etmektedir. Öğrencilerin Türkçe dil yeterliliklerini artırmak ve akademik terminolojiyi öğrenmek için dil ve adaptasyon destek programları düzenlenmelidir.

Türkçe dil becerilerini geliştirmek ve müfredata uyum sağlamak için özel destek programları düzenlenmelidir. Bu programlar, öğrencilerin dil bariyerlerini aşmalarına yardımcı olabilir.

Okullarda, bu öğrenciler için psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunulmalıdır. Bu hizmetler, öğrencilerin adaptasyon sürecinde yaşadıkları stresi azaltabilir.

Ailelerin, çocuklarının eğitim ve adaptasyon süreçlerinde daha bilinçli ve destekleyici olmaları sağlanmalıdır. Aile eğitim programları düzenlenebilir. Aileler, çocuklarının eğitim süreçlerini desteklemek ve Türkiye'deki üniversite sistemini anlamak için bilinçlendirilmelidir. Aile eğitim programları bu konuda yardımcı olabilir.

Türkiye'ye dönen Türk çocuklarının karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmeleri için çeşitli çözümler önerilmektedir. Eğitim sisteminde esneklik sağlanması, psikolojik destek hizmetlerinin artırılması ve ailelerin bilinçlendirilmesi, bu süreçte önemli rol oynayabilir. Avrupa'dan dönen öğrenciler, kendi ilgi alanları ve yeteneklerine uygun bölümler seçerken, Türkiye'deki iş piyasasının beklentilerini de göz önünde bulundurlar. Akademik danışmanlık hizmetleri, bu süreçte öğrencilere yardımcı olabilir.

Üniversiteye giriş süreci, öğrenciler üzerinde büyük bir stres ve anksiyete kaynağı olabilir. Avrupa'dan dönen öğrenciler, hem sınav baskısı hem de uyum sorunları ile başa çıkmak zorunda kalabilirler. Psikolojik destek ve rehberlik hizmetleri, öğrencilerin bu zorlu süreçte moral ve motivasyonlarını korumalarına yardımcı olabilir. Ailelerin ve okulların sunduğu destek ağı, bu açıdan büyük önem taşır.

Aile Desteği ve Katılımı: Türk ailelerinin çocuklarının eğitimine olan ilgisi ve katılımı, çocukların akademik başarısını doğrudan etkilemektedir. Eğitim sistemine aşinalık ve ebeveynlerin eğitime aktif katılımı bu anlamda teşvik edilmelidir.

3.5.3. Yüksek Öğretim Planlamalarında Avantajlar Dezavantajlar

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşamış veya yaşamını sürdüren Türk ailelerin çocukları, Türkiye'ye döndükten sonra yükseköğrenim planları yaparken birçok avantaj ve dezavantajla karşılaşmaktadır.

Ortaöğretim döneminde bir çok öğrenci için dil bariyerleri bir sorun olsa da Avrupa'da eğitim görmüş öğrenciler genellikle birden fazla dili akıcı bir şekilde konuşabilme yeteneğine sahiptir. Bu dil yeteneği, uluslararası akademik kaynaklara erişim ve yurtdışı eğitim fırsatlarında önemli bir avantaj sağlar.

Gelişim sürecinde öğrenciler farklı kültürlerde adaptasyon problemleri yaşamış olsalar da farklı kültürel ortamlarda büyümüş öğrenciler, geniş bir kültürel anlayışa sahiptirler. Bu, farklı bakış açıları geliştirmelerine ve çeşitli kültürel etkinliklere katılımlarına olanak tanır.

Ortaöğretim sürecinde pek çok zorluğu olsa da Avrupa'da elde edilen uluslararası deneyimler ve alınan referanslar, Türkiye'deki üniversiteler ve işverenler tarafından değerli bulunur. Bu, öğrencilerin hem akademik hem de kariyer anlamında öne çıkmalarını sağlar.

Çok kültürlülük başlangıç aşamasında adaptasyon sorunlarına sebep olsa da Türkiye'de geniş aile ve sosyal destek ağlarına sahip olmak, öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırır. Ailelerin ve akrabaların desteği, psikolojik ve sosyal anlamda güven sağlar. Kendi kültürel ve sosyal çevresinde eğitim görmek, öğrencilerin kendilerini daha rahat ve güvende hissetmelerine yardımcı olur. Bu, akademik başarılarını olumlu etkileyebilir.

Türkiye her ne kadar anavatan konumunda olsa da Avrupa'da büyüyen öğrenciler, Türkçe akademik dilde yetersizlik yaşayabilirler. Bu, dersleri anlamakta ve sınavlarda başarılı olmakta zorluklara neden olabilir.

Avrupa'da öğrenci merkezli ve uygulamalı eğitim sistemine alışmış öğrenciler, Türkiye'deki sınav odaklı eğitim sistemine uyum sağlamakta zorlanabilirler. Bu, akademik performanslarını olumsuz etkileyebilir.

Üniversiteye giriş sürecinin getirdiği yoğun stres ve anksiyete, öğrencilerin psikolojik durumlarını olumsuz etkileyebilir. Avrupa'dan dönen öğrenciler, bu süreci daha da zorlu bulabilirler.

Yeni bir sosyal çevreye ve arkadaş grubuna uyum sağlamak, öğrenciler için zorlayıcı olabilir. Özellikle, kültürel farkındalık ve kimlik sorunları yaşayan öğrenciler için bu süreç daha da stresli olabilir.

Avrupa'daki yaşam standartlarına alışmış aileler ve öğrenciler, Türkiye'deki ekonomik koşullara uyum sağlamakta zorlanabilirler. Bu, öğrencilerin eğitim masraflarını karşılamada sorunlar yaşamalarına neden olabilir.

Avrupa'dan Türkiye'ye dönen Türk çocuklarının yükseköğrenim planları, birçok avantaj ve dezavantajı beraberinde getirmektedir. Dil ve kültürel yeterlilik, uluslararası deneyim ve aile desteği gibi avantajlar, bu öğrencilerin akademik ve kariyer başarılarını desteklerken; dil bariyerleri, eğitim sistemi farklılıkları ve psikolojik zorluklar, uyum süreçlerini zorlaştırabilir. Uygun destek programları ve rehberlik hizmetleri ile bu öğrencilerin yükseköğrenim süreçleri daha başarılı ve verimli hale getirilebilir.

3.5.4. Toplumsal Ayrımcılık ve Dışlanma

Literatürde, diaspora topluluklarının toplumsal ayrımcılık ve dışlanma ile karşılaşma riskinin yüksek olduğu vurgulanmaktadır (Nakiboğlu, M. 2019). Etnik, dini veya kültürel farklılıklar nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmak, bireylerin topluma entegrasyonunu zorlaştırabilir ve sosyal uyumu olumsuz etkileyebilir. Ayrımcılıkla mücadelede yetersiz kalan politikalar, diaspora topluluklarının marjinalleşmesine yol açabilir.

Toplumsal Ayrımcılık ve Dışlanma: Toplumsal ayrımcılık ve dışlanma, göçmenlerin ekonomik ve sosyal entegrasyonunu olumsuz etkileyen önemli faktörlerdir (Uçar, M. 2021). Etnik, dini veya kültürel farklılıklar nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmak, göçmenlerin iş bulma, eğitimde başarı sağlama ve sosyal hayata katılma süreçlerinde büyük zorluklar yaşamasına neden olabilir. Sakarya'daki diaspora topluluklarının toplumsal ayrımcılık ve dışlanma ile karşılaşmaları, entegrasyon süreçlerini olumsuz etkilemektedir.

Sosyal Sermaye ve Ağlar: Sosyal sermaye, göçmenlerin yeni toplumlarda iş bulma, sosyal destek alma ve toplumsal hayata katılma süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır (Aydın, Meltem. 2014). Literatürde, güçlü sosyal ağların göçmenlerin ekonomik ve sosyal entegrasyonunu desteklediği belirtilmektedir. Ancak, diaspora topluluklarının sosyal sermayelerinin yetersiz olması, bu süreçleri olumsuz yönde etkileyebilir. Sakarya'daki diaspora topluluklarının sosyal sermaye eksikliği, ekonomik ve sosyal entegrasyonlarını zorlaştırmaktadır.

3.5.5. Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Sorunları

Göçmen topluluklar, genellikle ekonomik güvencesizlikle karşı karşıya kalmaktadır. İşsizlik, düşük ücretli işler ve iş güvencesizliği, diaspora bireylerinin gelecekteki yaşam kalitesini tehdit etmektedir (Morkoç, Y. D. D. A. 2015). Ekonomik güvencesizlik, toplumsal uyumu ve bireylerin kendilerini geliştirme fırsatlarını sınırlayabilir.

Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Sorunları: Diaspora topluluklarının ekonomik ve sosyal entegrasyonu, uyum süreçlerinin en kritik bileşenlerinden biridir. Literatürde, göçmenlerin yeni toplumlara entegre olmaları sırasında karşılaştıkları ekonomik ve sosyal sorunlar üzerinde geniş bir inceleme yapılmıştır. Bu sorunlar, diaspora topluluklarının hem bireysel düzeyde hem de topluluk olarak yaşadıkları zorlukları anlamak ve bu zorluklara çözüm bulmak açısından önemlidir. Sakarya ili özelinde

diaspora topluluklarının ekonomik ve sosyal entegrasyon sorunları, mevcut literatür çerçevesinde değerlendirildiğinde, çeşitli ana başlıklar öne çıkmaktadır (Genç, K. Y. 2021).

Avrupa'da belirli bir meslek ve iş düzenine sahip olan aile bireyleri, Türkiye'ye döndüklerinde aynı seviyede iş bulmakta zorlanabilirler. İşsizlik, ailelerin ekonomik durumunu olumsuz etkileyebilir.

Avrupa'da genellikle daha yüksek ücretler ve sosyal güvencelerle çalışan bireyler, Türkiye'de aynı standartları bulamayabilirler. Bu durum, ailelerin yaşam standartlarında düşüşe yol açabilir.

Avrupa'da uzun süre yaşamış aileler, Türkiye'deki sosyal çevreye uyum sağlamakta zorlanabilirler. Komşuluk ilişkileri, arkadaşlıklar ve toplumsal normlar, aileler için yeni ve yabancı olabilir.

Bazı aileler, Türkiye'ye döndüklerinde "gurbetçi" etiketiyle ayrımcılığa ve önyargılara maruz kalabilirler. Bu durum, sosyal uyum süreçlerini olumsuz etkileyebilir.

Avrupa'da farklı bir kültürel ortamda büyüyen aileler, Türkiye'deki toplumsal normlar ve değerlerle uyum sağlamakta zorlanabilirler. Bu, günlük yaşamda ve sosyal etkileşimlerde çeşitli zorluklara yol açabilir.

Avrupa'da büyüyen çocuklar, Türkiye'deki okul ve sosyal çevreye uyum sağlamakta zorlanabilirler. Kendilerini ne tamamen Türk ne de Avrupalı hissetmeyebilirler.

Yeni bir ortama uyum sağlama süreci, aile bireylerinde stres ve anksiyete düzeylerinin artmasına neden olabilir. İşsizlik, ekonomik zorluklar ve sosyal uyum sorunları, bu durumu daha da kötüleştirebilir.

Yeni bir ülkeye uyum sağlama sürecinde aile içi iletişim sorunları artabilir. Farklı beklentiler ve stres faktörleri, aile bireyleri arasında çatışmalara yol açabilir.

İşgücü Piyasasına Erişim ve İşsizlik: Göçmenlerin işgücü piyasasına entegrasyonu, karşılaşılan en önemli ekonomik sorunlardan biridir. Literatürde, göçmenlerin işsizlik oranlarının genellikle yerel halktan daha yüksek olduğu ve daha düşük ücretli işlerde çalıştıkları vurgulanmaktadır (Demir, Fatma. 2014). Dil bariyerleri, eğitimdeki eşitsizlikler ve mesleki yeterliliklerin tanınmaması, göçmenlerin niteliklerine uygun işlerde çalışmasını zorlaştırmaktadır. Sakarya'daki diaspora topluluklarının işgücü piyasasında karşılaştıkları bu zorluklar, ekonomik entegrasyonlarını olumsuz etkilemektedir.

Konut Sorunları: Göçmenlerin yaşadıkları konut sorunları, ekonomik ve sosyal entegrasyonlarını doğrudan etkileyen bir diğer önemli faktördür. Yetersiz ve düşük kaliteli konutlar, göçmenlerin yaşam kalitesini düşürmekte ve sosyal uyumlarını zorlaştırmaktadır (Toksöz, G. 2014). Sakarya'daki diaspora topluluklarının konut sorunları, ekonomik ve sosyal entegrasyon süreçlerinde karşılaştıkları zorlukların incelendiğinde bu konu sorunlar listesinin sonlarında kendisine yer bulmaktadır.

Ekonomik Faktörler: Ailelerin ekonomik durumu, çocukların eğitim materyallerine erişimini ve eğitim dışı etkinliklere katılımını etkileyen önemli bir faktördür.

Sosyal ve Kültürel Entegrasyon: Okul içinde sosyal entegrasyon, öğrencilerin okul başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Arkadaşlık ilişkileri ve sosyal destek ağları bu bağlamda değerlidir.

3.5.6. Psikolojik Sağlık ve Destek Mekanizmaları

Gelecek problemleri arasında, diaspora bireylerinin psikolojik sağlıkları da önemli bir yer tutmaktadır. Uyum sürecinde yaşanan stres, travma ve kimlik çatışmaları, bireylerin psikolojik sağlığını olumsuz etkileyebilir (König, W. 1983). Psikolojik destek mekanizmalarının yetersizliği, bu sorunların büyümesine ve bireylerin toplumsal hayatta aktif rol almalarının önünde engel oluşturmaya neden olabilir.

Literatür, diaspora topluluklarının gelecekte karşılaşılabilecekleri problemleri geniş bir perspektiften ele almaktadır. Kimlik erozyonu, eğitimde eşitsizlik, toplumsal ayrımcılık, ekonomik güvencesizlik, kültürel koruma ve psikolojik sağlık gibi alanlarda yaşanabilecek sorunlar, diaspora bireylerinin uzun vadede toplumsal entegrasyonunu ve uyumunu tehdit etmektedir. Bu problemlerle başa çıkmak için kapsamlı politikalar ve stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitim sisteminde ve toplumsal yapıda yapılacak düzenlemeler, diaspora topluluklarının gelecekte daha sağlam ve uyumlu bir şekilde topluma entegre olmalarını destekleyebilir (Karaca, Mehmet. 2018).

Sağlık Hizmetlerine Erişim: Göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimde yaşadıkları zorluklar, ekonomik ve sosyal entegrasyonlarını olumsuz etkileyebilir. Dil bariyerleri, kültürel farklılıklar ve ekonomik yetersizlikler, sağlık hizmetlerine erişimi kısıtlayabilir (Schulze M., N. 2014). Sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan bu sorunlar, diaspora topluluklarının genel yaşam kalitesini düşürmekte ve entegrasyon süreçlerini zorlaştırmaktadır.

Literatür, diaspora topluluklarının ekonomik ve sosyal entegrasyon süreçlerinde karşılaştıkları sorunların çok boyutlu ve karmaşık olduğunu göstermektedir. İşgücü piyasasına erişim, eğitim ve mesleki yeterliliklerin tanınmaması, sosyal sermaye eksikliği, toplumsal ayrımcılık, konut ve sağlık hizmetlerine erişim gibi faktörler, göçmenlerin entegrasyon süreçlerinde yaşadıkları temel zorluklardır. Sakarya ilindeki diaspora topluluklarının bu sorunlarla başa çıkabilmesi için kapsamlı politikalar ve destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitim sisteminde ve toplumsal yapıda yapılacak düzenlemeler, diaspora topluluklarının ekonomik ve sosyal entegrasyonunu destekleyerek toplumsal uyumu artırabilir (Yaldız, F. 2013).

Kültürel asimilasyon süreci, bireylerin psikolojik sağlığını da etkileyebilir. Kendi kültürel kimliğini kaybetme korkusu, aidiyet duygusunun zayıflaması ve kimlik çatışmaları, diaspora bireylerinde stres, anksiyete ve depresyon gibi psikolojik sorunlara yol açabilir (Bhugra, 2004). Eğitim kurumları, kültürel çeşitliliği destekleyici politikalar geliştirerek bu psikolojik riskleri azaltabilir (Banks, 2008).

Kültürel asimilasyon, diaspora topluluklarının kimlik, dil ve kültürel miraslarını kaybetme riskini beraberinde getirmektedir. Eğitim sisteminde uygulanacak kapsayıcı ve kültürel olarak duyarlı politikalar, bu riskleri azaltmada önemli bir rol oynayabilir. Literatür, eğitimin diaspora topluluklarının kültürel kimliklerini koruyarak topluma entegre olmalarını desteklemesi gerektiğini vurgulamaktadır.

3.6. Yaşantı ve Anlatılar

Bu bölümümüzde, Sakarya’da ortaöğretim kurumlarında okumakta olan öğrencilerin yaşantılarına ve bu yaşantıların karar almalarına etkisinin olup olmadığına dair veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Bu veriler ışığında diasporada yaşamış sonrasında ana vatana dönüş yapmış olan bireylerin geleceğe dair beklenti ve planları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

3.6.1. Diaspora Topluluklarında Bireylerin Göç Kararlarını Etkileyen Faktörler

Sakarya’da yaşayan ve ortaöğretim kurumlarında eğitimlerini devam ettiren öğrencilerin çeşitli sebeplerden dolayı anavatanından göç ettikleri yerlerden anavatanına dönüş nedenlerini incelediğimizde, diasporada bulundukları dönemdeki yaşantılarından bazı kesitleri dile getirdikleri görülmektedir. Bu anlatılara bakıldığında, bir şekilde anavatanına

dönüş sebepleri içerisinde diasporadaki uyum süreçlerindeki zorlukların olduğu görülmektedir. Diasporada yaşanan bu zorlukları incelendiğinde, bu zorlukları sınıflandırdığımızda kendi içerisinde bir takım alt başlıkların oluştuğunu görmekteyiz. Bu başlıkları ve bunların nedenlerini yaşantı ve anlatılardan yola çıkarak neler olduğuna dair sıralama yapacak olursak şunları ifade edebiliriz.

Diasporada Bulunan Eğitim Kurumlarının Yaklaşımları: 10. Katılımcının anlattığı yaşantı hikayesinde, göçmen bireylerin diaspora toplulukları içinde yaşadıkları kimlik çatışmalarını ve uyum süreçlerindeki zorlukları anlamak için önemli bir örnek teşkil eder. Metin, Fransa'daki okul ortamında bireyin ve ailesinin dini ve kültürel kimliği üzerinden baskıya maruz kaldığını vurgulamaktadır. Bu durum, diaspora topluluklarının karşılaştığı ayrımcılık, ötekileştirme ve kimlik çatışması gibi sorunlara ışık tutar.¹

Bu türden deneyimler, bireyin psikososyal uyum sürecini olumsuz etkileyebilir ve bireyin aidiyet duygusunu zayıflatabilir. Özellikle çocuk ve gençler açısından, okul gibi sosyalleşmenin yoğun olduğu ortamlarda, kültürel kimliğe yönelik bu tür baskılar, bireyin benlik algısını zedeleyebilir. Bu bağlamda, Berry'nin Uyum Modeli'ne göre, bireylerin kültürel baskılar karşısında maruz kaldıkları dışlanma ve reddedilme, marjinalleşme sürecine yol açabilir. Bu süreçte birey, ne geldiği kültüre ne de bulunduğu topluma tam anlamıyla ait hissederek ve kimlik krizleri yaşayabilir.

Öğretmenlerin ve akran grubunun bireye yönelik bu tür ayrımcı tutumları, yalnızca bireyin okul başarısını değil, aynı zamanda onun psikolojik iyi oluşunu da tehdit eder. Eğitim ortamlarındaki bu tür baskılar, gizli müfredat yoluyla bireylere "kimin makbul vatandaş olduğu" mesajını ileten dolaylı bir kontrol mekanizması olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, eğitimin bireyin kimlik inşasında oynadığı rol de tartışmaya açılabilir.

Sonuç olarak, bu tür deneyimler, diaspora topluluklarının yaşadığı toplumsal dışlanma, ayrımcılık ve kültürel baskı gibi sorunların somut bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Makalede bu örnek, kimlik inşası, marjinalleşme, ayrımcılık ve ötekileştirme gibi kavramlarla ilişkilendirilerek analiz edilebilir. Ayrıca, bu duruma karşı geliştirilebilecek politika önerileri ya da eğitimde kapsayıcılık gibi konulara değinilerek çözüm önerileri sunulabilir.

¹ Yaşantı ve Anlatı 1: "'Fransa'da okulda milliyetçi, biraz da faşist olan arkadaşlarım artık öğretmenlerim annem kapalı olduğu için ve Müslüman olduğu için baskı kuruyorlardı. Ondan dolayı herkese yaşadığım dönemde çok mutlu değildim.", 10. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

Ailevi ve Sosyal Çevre Faktörleri: Katılımcılara yöneltilmiş olduğumuz "Türkiye'ye geliş sebepleriniz nelerdir?" sorusuna aldığımız cevaplara baktığımızda bireylerin göç kararlarını verirken ailevi durumlarının ve sosyal çevrelerinin önemli bir rol oynadığını gösteriyor. Ailevi nedenler ve çevresel faktörler, göçmenlerin karar alma süreçlerinde belirleyici olabilir.

Göç hikayesinin kişisel ve duygusal bir yönünü ortaya koymaktadır. Cevap, göç kararının ailevi ve sosyal çevre etkisiyle şekillendiğini gösteriyor. Ayrıca, bireyin önce Belçika'ya göç etmesi ve ardından tekrardan Türkiye'ye geri dönmesi, göç süreçlerinde kararların dinamik ve çok aşamalı olabileceğini ortaya koyuyor. Bu durum, göç kararlarının tek bir nedene dayalı olmadığını, sosyal bağlam ve ekonomik koşullar gibi birden fazla faktörden etkilendiğini ima ediyor.²

Göç Sürecindeki Zaman Farklılıklarının ve Göçün Etkileri: Aile bireylerinin göç deneyimlerinin aynı zamanda gerçekleşmemesi nedeniyle oluşabilecek sosyal ve duygusal etkileri de gündeme getirmektedir. Aile üyelerinin farklı yerlerde uzun süreli ayrılık yaşaması, sosyal bağlar ve entegrasyon süreçleri üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Bu durum bireylerin geleceğe dair karar almalarını etkileyen önemli bir unsurdur.

Babalarının aileden birkaç yıl ayrı kalması, göç sürecinde bireysel ve ailevi ayrılıklar nedeniyle ortaya çıkabilecek sosyal ve psikolojik sonuçlara işaret etmektedir. Katılımcı, ailesinin 2012 yılında Türkiye'ye göç ettiğini, ancak babasının iş yükümlülükleri nedeniyle Avusturya'da kalmaya devam ettiğini belirtmiştir. Babasının birkaç yıl sonra Türkiye'ye katıldığı ifade edilmiştir. Bu durum, göç süreçlerinde iş ve aile sorumluluklarının nasıl farklı zamanlarda gerçekleşen hareketlere yol açabileceğini ortaya koymaktadır.³

Göç Kararlarında Profesyonel Faktörler ve Geri Dönüş: Göç kararlarının ekonomik, profesyonel ve kültürel faktörler tarafından nasıl şekillendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Göç kararlarının bireylerin profesyonel yaşam döngüsüne paralel olarak şekillendiğini ortaya koymaktadır.

² Yaşantı ve Anlatı 2: "Belçika'dan Türkiye'ye dönüş sebebimiz ailevi ve sosyal çevreden dolayı babamın yapamamış olmasıydı. Önce Belçika'ya geçtik bir yıl kadar orada kaldıktan sonra Türkiye'ye geldik.", 8. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

³ Yaşantı ve Anlatı 3: "Biz 2012 yılında Türkiye'ye geldik. Babam bizden 4-5 sene sonra Türkiye'ye geldi. Babam işinden dolayı Avusturya'da kalmak zorunda oldu.", 11. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

Cevap, bireyin babasının profesyonel yaşamına bağlı olarak alınan bir göç kararını vurgulamaktadır. Görevin sona ermesi, geri dönüş göçünün ekonomik ve profesyonel temellerini anlamak için önemli bir unsurdur. Bu bağlamda, literatürde "geri dönüş göçü" (return migration) olarak adlandırılan süreç, iş veya görevin tamamlanması gibi nedenlerle memlekete dönüşü içerir. Babasının Fransa'daki görevinin sona ermesi, geri dönüş göçünün ekonomik ve mesleki bağlamda değerlendirilebileceğini göstermektedir.⁴

Kültürel ve Milli Değerlerin Rolü: 10. Katılımcı, 4. anlatısında babasının Fransa'daki görevinin sona ermesi ve milli değerlerin korunması isteği nedeniyle Türkiye'ye geri dönüş kararı aldıklarını ifade etmiştir. Bu durum, geri dönüş göçünün ekonomik gerekçeler kadar kültürel ve kimlik temelli motivasyonlarla da şekillendiğini göstermektedir. Bu anlatım, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda kültürel ve milli değerlere dayalı motivasyonları da içermektedir. Milli değerlerin korunması arzusu, göç sürecinde bireylerin kimlik ve aidiyet duygusunun önemini vurgular. Milli değerlerin korunması isteği, geri dönüş kararını şekillendiren temel motivasyonlardan biri olarak belirtilmiştir. Bu durum, bireylerin göç süreçlerinde kültürel ve kimlik temelli faktörlere verdiği önemi yansıtmaktadır.

Eğitim Motivasyonları: Eğitimle ilgili sorunlar yada istekler, göç kararlarını etkileyen yaygın bir faktördür. Eğitim, göç literatüründe bireylerin ve ailelerin temel motivasyonları arasında yer almaktadır.

Katılımcının, notlarının düşüklüğünü bir göç nedeni olarak belirtmesi, eğitimin bireylerin daha iyi fırsatlara ulaşma çabasında kritik bir rol oynadığını göstermektedir.⁵

Etnik ve Kültürel Baskılar: Anlatılar, göç süreçlerinde politik, sosyal ve kültürel baskıların nasıl belirleyici olabileceğini göstermesi açısından önemli bir veriler sunmaktadır.

7. Katılımcının dile getirdiği anlatı, Bulgaristan'daki Türk azınlığın maruz kaldığı baskılar ve ayrımcılık nedeniyle gerçekleşen göçlere işaret etmektedir. Zorla isim

⁴ Yaşantı ve Anlatı 4: "Babamın Avusturya'daki görevinin sonlanması ve Milli değerlerimizden dolayı, bu değerlerimizin zarar görmesini istemediğimizden dolayı Türkiye'ye döndük.", 10. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

⁵ Yaşantı ve Anlatı 5: "Ailevi sebepler dolayı Türkiye'ye dönmek zorunda kaldık. Ayrıca Okul ve eğitim hayatım için döndük. Daha iyi notlar almak için, Fransa'da notlarımız düşüktü. Birde burası memleketimiz olduğu için döndük.", 9. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

değiştirme ve ayrımcılık gibi uygulamalar, göç literatüründe genellikle "itici faktörler" (push factors) olarak tanımlanır.⁶

Zorla Asimilasyon ve Göç Kararları: Katılımcı, Bulgaristan'daki zorla asimilasyon politikaları, isimlerin değiştirilmesi girişimleri, ayrımcılık ve sosyal sınıfsal küçümseme gibi uygulamaların göç kararlarını etkilediğini belirtmiştir. Bu durum, zorlayıcı politik ve sosyal koşulların göç süreçlerinde belirleyici bir rol oynayabileceğini göstermektedir."

Ayrıca "İsimlerimizi zorla değiştirmeye teşebbüs" ifadesi, Bulgaristan'daki Türk azınlığın asimilasyon politikalarına karşı direncini ve bu direncin göçe dönüşen sonuçlarını yansıtır. Bu, kimlik ve kültürel aidiyetin korunması isteğinin göç kararlarında ne kadar etkili olduğunu gösterir.

Sosyal ve Samimi Ortam Arayışı: Anlatılar, sosyal ve samimi bir ortam arayışı, göç süreçlerinde bireylerin yalnızca ekonomik ya da politik değil, aynı zamanda sosyal tatmin arayışında da etkili olduğunu göstermektedir.

14. Katılımcı, "Türkiye'ye geliş nedenlerini eğitim amaçlı olarak Liselere Geçiş Sınavı'na (LGS) hazırlanmak, geniş aile bağlarına duyduğu yakınlık, yaz tatillerinde edindiği olumlu deneyimler ve Türkiye'deki sosyal ve samimi ortamı Fransa'da bulamaması olarak ifade etmiştir. Bu durum, göç kararlarının eğitim, ailevi bağlar ve sosyal çevre gibi çok boyutlu faktörlerle şekillenebileceğini göstermektedir."⁷

3.6.2. Diaspora Topluluklarında Anavatana Dönüş Yapan Bireylerin Dönüş Sonrası Yaşamış Oldukları Zorluklar

Türkiye'ye dönen bireylerin karşılaştıkları uyum problemleri, genellikle eğitim ve sosyal hayat, dil, ekonomik yaşam gibi kritik alanlarda yoğunlaşmaktadır.

Eğitim ve Sosyal Hayat'ta Yaşanan Zorluklar: Bu durum, bireyin hem formel (eğitim) hem de informel (sosyal hayat) alanlarda karşılaştığı zorlukların bir göstergesidir. Bu tür uyum problemleri, göç deneyimiyle bağlantılı çeşitli nedenlerden kaynaklanabilir. Eğitim alanında, bireyin daha önceki eğitim sistemine alışkanlığı, dil bariyerleri ya da müfredat

⁶ Yaşantı ve Anlatı 6: "Bulgaristan'dan Türkiye'ye Göçlerle birlikte geldik. Bulgaristan'da baskı, isimlerimizi zorla değiştirmeye teşebbüs, sosyal anlamda sınıfsal olarak küçük görme durumu, ayrımcılığa uğrama durumu bizim Bulgaristan'dan Türkiye'ye dönme gerekçelerimizin başında geliyor.", 7. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

⁷ Yaşantı ve Anlatı 7: "Türkiye'ye LGS (Liselere Geçiş Sınavı)'ye hazırlanmak için 7. Sınıfta geldim. Yazları Türkiye'ye geldiğimde Türkiye'yi sevmiş olmam. Geniş ailem Türkiye'de yaşıyor olması. Fransa'da görmediğim sosyal ve samimi ortamları Türkiye'de bulmuş olmam Türkiye'ye geliş sebeplerim.", 14. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

farklılıkları önemli zorluklar arasında sayılabilir. Sosyal hayat bağlamında ise toplumsal normlara uyum sağlama, sosyal çevre edinme ve aidiyet hissi geliştirme gibi konularda zorlukların yaşandığı görülmektedir. Bu tür zorluklar, "geri dönüş uyum sorunları" (re-integration challenges) başlığı altında ele alınmakta ve genellikle bireyin hem psikososyal hem de kültürel adaptasyon süreçlerine işaret etmektedir.⁸

Dil Bariyerleri Uyum Zorlukları: Geri dönüş göçmenlerinin en sık karşılaştıkları sorunlardan biri olan dil uyumudur. Nitekim anavatana geri dönüşte karşılaşılan bu bariyerin aşılması biraz zaman almaktadır.

Katılımcının ifadesi, dilin bireylerin topluma yeniden entegrasyon sürecinde kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Bu bağlamda, bireyin 'zorluk yaşamadığı diğer alanlar' vurgusu, dil sorunlarının genel uyum sürecinde öncelikli bir engel olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Bu durum, geri dönüş göçmenlerinin entegrasyon problemlerinin daha çok kültürel uyumdan ziyade dilsel uyuma dayandığını göstermektedir.⁹

Aile Yapısındaki Dönüşüm ve Bireyin Bu Yapıya Entegrasyonu: Geri dönüş göçmenlerinin yeniden uyum süreçlerinde karşılaşılabilecekleri çok yönlü sorunları ortaya koymaktadır.

Dil problemleri ve adapte olamama durumu, dilsel ve sosyal uyumun zorluğunu işaret etmektedir. Ancak, arkadaş çevresinin sıcak kanlılığı gibi destekleyici sosyal faktörlerin bu süreçte önemli bir kolaylaştırıcı olduğunu göstermektedir. Ek olarak, "çekirdek aileden büyük aileye geçiş" ifadesi, sadece bireysel düzeyde değil, aynı zamanda ailevi ve kültürel düzeyde de uyum süreçlerinin karmaşıklığını göstermektedir. Büyük aile yapısına geçişin getirdiği zorluklar, sosyal dinamiklerdeki değişimin ve bireyin bu yeni role adaptasyon sürecinin önemine işaret etmektedir.¹⁰

Sosyal Çevre ve Destek Ağlarının Eksikliğinden Kaynaklanan Sosyal İzolasyon Problemleri: Geri dönüş sürecinde yaşadığı yalnızlık, mekânsal değişim ve adaptasyon sürecinin dinamiklerini ortaya koymaktadır.

⁸ Yaşantı ve Anlatı 8: "Eğitim ve Sosyal Hayatımda uyum problemleri yaşadım.", 2. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

⁹ Yaşantı ve Anlatı 9: " Dil uyumum biraz zordu, onun dışında zorlandığım bir şey yoktu.", 5. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

¹⁰ Yaşantı ve Anlatı 10: " Zorluklarım oldu. Dil problemleri yaşadım. Adapte olamadım. Fakat arkadaşlarım çok sıcak kanlıydı. Bu sorunumu çabucak atlattık. Çekirdek aileden büyük aileye geçişin zorluklarını da yaşadık.", 8. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

Katılımcının "kendimi çok yalnız hissettim" ifadesi, sosyal çevrenin ve destek ağlarının eksikliğinin bireysel uyum süreçlerinde oynadığı kritik rolü vurgulamaktadır.

Katılımcının pandemi dönemiyle kesişen geri dönüş süreci, alışılmadık zorluklar yaratmıştır. "Corona geldi hastalık oldu" ifadesi, pandemi koşullarının sosyal ve ekonomik adaptasyon süreçlerini daha da karmaşık hale getirdiğini göstermektedir. Bu bağlamda, bireyin "Çaybaşı'nda köyde yaşamaya karar verdik" ifadesi, kırsal alanlara göç etme tercihinin bir hayatta kalma stratejisi olarak değerlendirilebileceğini ortaya koymaktadır.¹¹

Fakat "Sonrasında ortama alıştım. Şuan bir problem yaşamıyorum" ifadeleri, bireyin zaman içinde adaptasyon sürecini başarıyla tamamladığını göstermektedir. Bu durum, sosyal ve çevresel koşullara alışma sürecinin zamanla bireyler üzerinde olumlu etkiler yaratabileceği fikrini desteklemektedir. Geri dönüş göçmenlerinin uzun vadeli uyum süreçlerini anlamak için bu tür bireysel deneyimlerin incelenmesi önemlidir.

Kültürel Sistemlere Adaptasyon Zorlukları: Farklı nesillerin geri dönüş göçü deneyimlerinde karşılaşılabilecekleri farklılıkları ve bireysel algıları ortaya koymaktadır.

Katılımcının annesi için "Almanya'daki düzene alışmış olduğu için eğitim kurumları ve sosyal yaşantıda zorluklar yaşamış" ifadesi, geri dönüş göçmenlerinin alışkın oldukları sosyal düzenin farklılaşmasından kaynaklanan uyum sorunlarını işaret etmektedir. Bu durum, nesiller arası uyum süreci farklılıkları ve kültürel şok olarak ele alınmaktadır.

Bireyin kendisi için "kısa süreliğine gidip geldiğim için çok bir problemle karşılaşmadım" ifadesi, göç deneyiminin sürekliliği ve yoğunluğunun uyum süreçleri üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Almanya'daki trafik kuralları ve alışveriş merkezlerindeki güler yüzlü hizmet anlayışı gibi spesifik gözlemler, farklı sosyal normların ve yaşam pratiklerinin karşılaştırmalı bir şekilde algılandığını göstermektedir. Bu, bireylerin geri dönüş sürecinde eski yaşam standartları ile yeni yaşam ortamını kıyaslama eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır.¹²

¹¹ Yaşantı ve Anlatı 11: " Problemlerim oldu. İlk geldiğimizde kendimi çok yalnız hissettim. Corana geldi hastalık oldu. Çaybaşı'nda köyde yaşamaya karar verdik. Halen orada yaşamımızı devam ettiriyoruz. Sonrasında ortama alıştım. Şuan bir problem yaşamıyorum.", 12. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

¹² Yaşantı ve Anlatı 12: "Evlilik öncesi annem Almanya'daki düzene alışmış olduğu için eğitim kurumları ve sosyal yaşantıda zorluklar yaşamış. Fakat ben kısa süreliğine gidip geldiğim için çok bir problemle karşılaşmadım. Almanya'daki trafik kurallarına uyum ve alışveriş merkezlerindeki güler yüzü Türkiye'de göremiyorum. Ayrıca Almanya'da bisiklet kullanımına özel önem veriliyor, Türkiye de bu yok.", 13. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

Son olarak, "bisiklet kullanımına özel önem veriliyor, Türkiye'de bu yok" ifadesi, altyapısal ve çevresel faktörlerin kültürel uyum süreçlerinde nasıl etkili olduğunu göstermektedir. Özellikle sürdürülebilir ulaşım ve çevre dostu altyapı gibi konular, bireylerin yaşam kalitesi algısı üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum, geri dönüş göçmenlerinin yalnızca sosyal değil, aynı zamanda çevresel ve fiziksel alanlardaki farklılıklara da adapte olmaya çalıştığını göstermektedir.

Psikolojik Uyum Süreçlerindeki Zorluklar: Geri dönüş göçmenlerinin uyum süreçlerinde karşılaşılabileceği dilsel, akademik ve psikolojik zorluklara ışık tutmaktadır. Katılımcının "Dil sıkıntısı yaşadım" ve "Türkçe derslerinde uyum problemleri yaşadım" ifadeleri, dilin bireylerin eğitim süreçlerinde karşılaştıkları temel engellerden biri olduğunu göstermektedir. Katılımcının, "okul arkadaşlarıma uyum problemlerim oldu" ve "kaynaşmam biraz geç oldu" ifadeleri, geri dönüş göçmenlerinin sosyal entegrasyon sürecindeki zorluklarına dikkat çekmektedir. Bu durum, bireylerin kültürel farklılıklar ve sosyal bağların yeniden inşası sürecinde karşılaştıkları sorunlarla örtüşmektedir. Eğitim bağlamında, "LGS'ye girecektim, hazırlık aşamasında problemlerim oldu" ifadesi, bireyin akademik beklentiler ve performans baskısıyla mücadele ettiğini göstermektedir. "Açığı kapatmak için aşırı yükleme yaptım, o da psikolojimi bozdu" ve "psikolojik destek aldım" ifadeleri ise, eğitim kaynaklı stresin bireyin ruh sağlığı üzerindeki etkisine işaret etmektedir. Bu, geri dönüş göçmenlerinin uyum sürecinde yalnızca akademik destek değil, aynı zamanda psikolojik desteğe de ihtiyaç duyabileceğini ortaya koymaktadır. Literatürde, bu tür stresörlerin özellikle genç bireylerde akademik uyum zorluklarını artırdığı belirtilmektedir.¹³

3.6.3. Diaspora Gençlerinde Eğitim Sonrası Yaşam Tercihleri

Diaspora toplumlarında bireyler, eğitim hayatları sonrasında yaşamlarını sürdürecekleri yerlerle ilgili bir tercihte bulunurlar. Bireylerin eğitim hayatları sonrası yaşam tercihlerini etkileyen bir çok unsur vardır. Bu unsurları sınıflandıracak olursak, yaptığımız çalışma da bu sınıflandırmayı aşağıdaki gibi yapabiliriz.

¹³ Yaşantı ve Anlatı 13: " Dil sıkıntısı yaşadım. Okulda eğitimle ilgili sıkıntılarım oldu. Türkçe derslerinde uyum problemleri yaşadım. Okul arkadaşlarıma uyum problemlerim oldu. Kaynaşmam biraz geç oldu. LGS'ye girecektim hazırlık aşamasında problemlerim oldu. Açığı kapatmak için aşırı yükleme yaptım o da psikolojimi bozdu. Psikolojik destek aldım.", 14. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

Bireylerin Karar Alma Süreçlerinde Kültürel ve Ekonomik Etmenlerin Rolü:

Diaspora toplumlarında, özellikle gençler arasında geleceğe dair yaşam planları bulundukları yaşam koşullarındaki benzerlik ve farklılıklara göre şekillenmektedir.

Bireylerin yaşam tercihlerini etkileyen faktörler sosyal bağların gücü, alışkanlıkların rolü ve mesleki motivasyonların belirsizliği gibi konuları tartışmak için örnek bir vaka olarak kullanılabilir.¹⁴

Kişisel ve Sosyal Bağların Etkisi: Cevap, bireyin kararında aile ve akraba bağlarının öncelikli olduğunu göstermektedir. Bu durum, bireylerin sosyal bağlarını sürdürme ve toplumsal aidiyet duygusunu koruma eğilimlerini yansıtır.

Psikolojik Faktörler: Alışkanlık ve mutluluk gibi bireysel faktörlerin önemi, bireyin kendisini huzurlu ve tanıdık bir ortamda hissetme arzusunu ortaya koymaktadır. Bu durum, bireylerin yeni bir çevreye adapte olmaktan çok, mevcut yaşam biçimini sürdürmeyi tercih ettiklerini gösterir.

Mesleki Motivasyonların Belirsizliği: Cevapta geçen "meslek belki de" ifadesi, bireyin mesleki motivasyonlarının henüz netleşmediğini ve bu faktörün karar sürecinde daha az etkili olduğunu düşündürebilir. Bu, bireyin kişisel bağlarını mesleki beklentilerden daha öncelikli gördüğünü yansıtır.

Önceliklerin Sıralanışı: Faktörlerin önem sırasına göre sıralanması, bireyin karar sürecinde bir hiyerarşi oluşturduğunu göstermektedir. Bu durum, bireylerin yaşam tercihlerini şekillendiren etkenleri analiz etmek için bir çerçeve sunar.

Yaşam Tercihlerinde Öncelik Sıralamaları: Eğitim sonrası yaşam alanı tercihleri, bireylerin kişisel hedefleri, kültürel ilgileri ve sosyo-ekonomik ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmektedir.

ABD'de yaşamayı tercih etme nedenleri şu şekilde sıralanabilir. Kültürel ve Sanatsal Çeşitlilik: ABD'nin dünya çapında tanınan kültürel ve sanatsal etkinliklere (konserler, festivaller, sergiler) ev sahipliği yapması, bireylerin sosyal ve kültürel hayatlarını zenginleştirme fırsatı sunmaktadır. Özgürlük ve bireysel hakların ABD'de daha fazla sunulduğu görüşü, ABD'nin bireysel özgürlüklere ve ifade haklarına verdiği önem, bireylerin kendilerini daha özgür hissetmelerini sağlamaktadır. Bu durum, kişisel ve profesyonel gelişimi destekleyen bir yaşam ortamı sunar. Ekonomik imkanlar daha fazla

¹⁴ Yaşantı ve Anlatı 14: " Türkiye'de yaşamayı düşünüyorum. Sebepleri : 1. Aile, 2. Akrabalarımın varlığı, 3. Alışkanlıklarım, 4. Mutluluk, 5. Meslek belki de ", 3. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

olduğuna inanmak diasporadaki bireylerin eğitim hayatı sonrası yaşam kararlarına etki etmektedir. Gelişmiş bir ekonomik sistem ve geniş istihdam olanakları, özellikle kariyer hedefleri olan bireyler için ABD'yi cazip bir yaşam alanı haline getirmektedir. Huzur ve yaşam kalitesini artırma isteği, çeşitli kültürlerin bir arada bulunduğu, demokratik yapıya sahip bir ülke olması, bireylerin huzur ve güven içerisinde yaşamalarına katkı sağlar. Turizm ve keşfetme isteği, ABD'nin geniş coğrafyası ve doğal güzellikleri, seyahat etme ve keşfetme açısından bireyler için çekici bir yaşam ortamı oluşturur. İklim çeşitliliğinin var oluşu, ABD'nin farklı bölgelerinde çeşitli iklim türlerinin bulunması, bireylerin yaşam tarzlarına uygun bölgeleri seçmelerine olanak tanır. Merak ve keşfetme arzusunun duygusal olarak, ABD'nin sunduğu fırsatlara duyulan merak, bireylerin bu ülkeyi tercih etmelerinde önemli bir motivasyon kaynağıdır. Bu faktörler, yalnızca bireyin kişisel beklentilerini değil, aynı zamanda ülkenin sosyal, ekonomik ve kültürel altyapısının birey üzerindeki etkisini de ortaya koymaktadır.¹⁵

Kişisel Hedefler ve Profesyonel Beklentiler: Avrupa'da yaşamayı tercih etmesinin gerekçeleri, kariyer hedefleri ve yaşam standartlarına dair beklentilerle şekillenmektedir. Bilgisayar mühendisliği alanında ilerlemek isteyen katılımcı, Avrupa'yı tercih etme sebeplerini şu şekilde açıklamaktadır. Ekipman ve Teknolojiye Erişim: Avrupa, gelişmiş teknoloji altyapısı ve bilgisayar mühendisliği için gerekli olan ekipmanlara erişim kolaylığı ile öne çıkmaktadır. Ekonomik Rahatlık: Avrupa'nın ekonomik istikrarı, bireylerin hem yaşam maliyetlerini karşılamada hem de uzun vadeli kariyer planları yapmada rahat bir zemin sunmaktadır. İş Bulma ve Girişimcilik İmkanları: Avrupa'da iş piyasasının çeşitliliği ve girişimciliğe verilen destek, kariyer hedeflerini gerçekleştirmek isteyen bireyler için cazip bir ortam oluşturmaktadır. Uluslararası Şirketlerde Yer Edinme Fırsatları: Avrupa, uluslararası düzeyde tanınmış şirketlerin merkezlerinin bulunduğu bir bölge olarak bireylerin global bir kariyer elde etmesine olanak tanımaktadır.¹⁶

¹⁵ Yaşantı ve Anlatı 15: " Yaşamıma ABD'de devam etmeyi düşünüyorum. Sebeplerim; Merak ediyorum, Konserler duyduğum ilgi, Özgürlük düşüncelerim, Kendimi huzurlu hissedeceğime olan inancım, Ekonomi, Turizm, İklim ", 4. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

¹⁶ Yaşantı ve Anlatı 16: "Yaşamıma Avrupa'da devam etmek istiyorum. Çünkü gelecekte Bilgisayar mühendisliği alanında ilerlemek istiyorum. Bilgisayar Mühendisliği için ekipman bulma kolaylığının olacağını düşünüyorum. Ayrıca diğer sebepleri sıralayacak olursam; ekonomik rahatlık, iş bulma ve kurma kolaylığı, uluslararası şirketlerde yer edinme rahatlığı, olarak aktarabilirim.", 7. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

Yerel Bağlar Uluslararası Fırsatlar: Eğitim hayatı sonrası yaşam tercihleri, bireylerin geçmiş deneyimlerine, mevcut imkanlarına ve ailevi bağlarına bağlı olarak şekillenmektedir. Bu bağlamda, hem yerel bağlar hem de uluslararası fırsatlarla ilişkilidir. Katılımcı Sakarya'da yaşamaya devam etme veya Fransa'ya yerleşme yönündeki düşüncelerini ifade ederken şu şekilde sıralamıştır. Alışkanlıklar ve çevresel faktörler bireylerin karar almalarında önemli etki eden etmenlerin başında gelmektedir. Bireyin, alışık olduğu ortamda yaşamaya devam etme isteği, güvenlik duygusu ve rutinlerin korunması açısından önemlidir. Sakarya'nın birey için yeterli bir yaşam standardı sunması, bu tercihi destekleyen bir faktördür. Ailevi bağların geleceğe dair yaşam kararlarının alınmasında önemli bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Aile bireylerinin bulunduğu yerde yaşamayı tercih etmek, duygusal destek ve aidiyet hissini artırır. Bireyin ailesinin Sakarya'da bulunması, bu seçimin temel nedenlerinden biridir. Kırsal yaşam ve sakinlik duygusuna olan yöneliş bireylerin gelecek planlarına gön vermektir. Köyde sakin bir yaşam arzusu, bireyin daha huzurlu ve stresten uzak bir yaşam sürme isteğini yansıtır. Bu durum, kırsal yaşamın birey üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadır. Uluslararası Fırsatlar ve Aile Bağları: Fransa'da yaşama ihtimali, bireyin babasının halen orada bulunması ve Fransa'nın sunduğu avantajlarla ilişkilidir. Maddi imkanlar ve dil avantajı, bireyin uluslararası fırsatları değerlendirme motivasyonunu artırmaktadır. Küresel ve yerel planlar farklılık göstermesi bireyleri ikilem içerisine düşmesine sebep olmaktadır. Bireyin hem yerel bağlarını sürdürme hem de uluslararası avantajlardan yararlanma isteği, küreselleşme çağında bireylerin karşılaştığı karar alma süreçlerini yansıtmaktadır.¹⁷

Bu tür tercihlerin bireyin kimlik, aidiyet ve yaşam beklentileriyle doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Yerel bir şehir olan Sakarya'nın huzurlu ve aile odaklı yaşam sunması, bireyin tercihlerini desteklerken, Fransa gibi uluslararası bir destinasyonun sunduğu ekonomik ve kültürel avantajlar, farklı bir yaşam perspektifi kazandırmaktadır.

Bu mülakat, bireylerin yaşam tercihlerine yön veren yerel ve uluslararası etkenleri ifade etmektedir. Tercihlerin çok boyutlu doğası, bireylerin karar alma süreçlerinde duygusal, ekonomik ve kültürel faktörlerin etkisini vurgulamaktadır.

¹⁷ Yaşantı ve Anlatı 17: " Aıştığım ortam / Sakarya yaşam için yeterli bir şehir / Ailem burada / Köyde sakim bir yaşam istiyorum / Fransa'da da yaşayabilirim. En nihayetinde babam halen orada yaşıyor. Oranın avantajlarını kaybetmek istemiyorum. Maddi imkanlar ve dil imkanı bir avantaj.", 9. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

Köyde Yaşam Tercihi: Bireyin kişisel bağları, çevresel faktörler ve duygusal ihtiyaçlarıyla yakından ilişkilidir.

Köyde yaşamayı tercih eden bir bireyin, bu kararının altında yatan nedenler şu şekilde değerlendirilebilir. Ailevi bağların güçlü olması, bireyin "ailemden uzaklaşmak istemiyorum" ifadesi, ailevi bağların güçlü bir yaşam tercihi belirleyicisi olduğunu göstermektedir. Aile ile yakın olmak, bireyin duygusal güvenliğini ve aidiyet hissini desteklemektedir. Aile üyelerinin etkili oluşu, "Annem üzerimde etkilidir" ifadesi, bireyin karar alma süreçlerinde aile üyelerinin oynadığı aktif role işaret etmektedir. Bu durum, özellikle geleneksel toplum yapılarında bireylerin seçimlerini yönlendiren önemli bir faktör olabilir. Çevresel alışkanlıklar ve yerel bağlılık, bireyin köyünü sevmesi, yaşadığı çevreye olan aidiyet hissini ve bu çevredeki yaşam tarzına olan uyumunu yansıtır. Yerel bağlar, bireylerin alışık oldukları yaşam standartlarını koruma arzularını güçlendirebilir. Doğayla ve hayvanlarla kurulmuş olan bağ, "Köyde hayvanlarımla aram çok iyi" ifadesi, bireyin doğayla ve hayvanlarla kurduğu duygusal bağın yaşam tercihlerinde belirleyici olduğunu göstermektedir. Hayvanlarla kurulan bu ilişki, bireyin huzurlu ve tatmin edici bir yaşam arayışının bir parçasıdır. Bu yanıt, bireylerin yaşam tercihlerini şekillendiren faktörlerin çok boyutlu yapısını gözler önüne sermektedir. bireylerin kırsal veya aile odaklı yaşamı tercih etmelerinde etkili olan sosyokültürel, duygusal ve çevresel etkenleri analiz etmemizi, Özellikle kırsal yaşam, aidiyet duygusu ve doğayla kurulan ilişkilerin bireylerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkilere işaret etmektedir.¹⁸

Yaşamın Belirsizlikleri ve Birden Fazla Faktörün Etkileri: Bireylerin eğitim sonrası yaşam tercihlerinde kesin kararlar verememeleri, yaşamın belirsizlikleri ve birden fazla faktörün etkili olmasından kaynaklanmaktadır.

Almanya'da sürekli yaşamamanın sıkıcı olabileceğine dair algı ve aile bağları gibi etmenler, bireyin gelecekteki yerleşim kararlarında etkili olmaktadır. Bu durum, yaşam tercihlerinin dinamik ve değişken bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır.¹⁹

Kararsızlık ve belirsizliğin varlığı, bireyin "kararlı değilim" ifadesi, yaşam tercihlerini belirlerken karşılaşılan belirsizliklerin ve gelecekteki koşullara bağlılığın önemini

¹⁸ Yaşantı ve Anlatı 18: " Ailemden uzaklaşmak istemiyorum. Köyümü seviyorum. Annem üzerimde etkilidir. Köyde hayvanlarımla aram çok iyi ", 12. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

¹⁹ Yaşantı ve Anlatı 19: "Kararlı değilim, Fakat Almanya'da sürekli yaşamak çok sıkıcı oluyormuş ondan dolayı Almanya'da yaşamayabilirim. Ailemden dolayı Türkiye'de yaşamaya karar verebilirim. Gelecekteki maddi durumlara göre karar vereceğim.", 13. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

vurgular. Bu, özellikle genç bireylerin uzun vadeli planlama yaparken esneklik ihtiyacını yansıtır.

Kültürel algı ve deneyimler yaşanmışlıkların oluşu, "Almanya'da sürekli yaşamak çok sıkıcı oluyormuş" ifadesi, bireyin kişisel ya da dolaylı deneyimlere dayalı kültürel algılarının yaşam tercihlerini etkilediğini göstermektedir. Bu durum, göç ve yerleşim kararlarında bireylerin algılarının önemini vurgular.

Ailevi faktörler, "Ailemden dolayı Türkiye'de yaşamaya karar verebilirim" ifadesi, bireyin aile bağlarının ve duygusal bağlılıkların, yaşam tercihlerini şekillendirmedeki rolüne işaret etmektedir. Bu, özellikle geleneksel aile yapılarında sıkça gözlemlenen bir durumdur.

Ekonomik koşullara bağlılık, "Gelecekteki maddi durumlara göre karar vereceğim" ifadesi, ekonomik faktörlerin bireylerin yaşam tercihlerindeki belirleyici rolünü vurgular. Maddi imkanlar, bireylerin hem yaşam standartlarını hem de coğrafi yerleşimlerini etkileyen önemli bir unsurdur.

Bu yanıt, bireylerin yaşam tercihlerini etkileyen sosyoekonomik, kültürel ve duygusal faktörlerin çok yönlü doğasını göstermektedir. Özellikle, bireylerin karar alma süreçlerinde kişisel algılar, ailevi bağlar ve ekonomik belirsizliklerin rolü üzerine yapılan çalışmalara katkı sağlayabilir.

Kişisel ilgi alanları, geçmiş deneyimler ve aidiyet duyguları, bireylerin yaşam tercihlerini belirleme süreçleri, kişisel ilgi alanları, geçmiş deneyimler ve aidiyet duygularının bir bileşimidir.

İstanbul'u yaşam yeri olarak tercih eden bir bireyin gerekçeleri, hem duygusal hem de pratik nedenleri içermektedir. Bu tercihler, bireyin karar alma süreçlerini analiz etmek açısından önemli bilgiler sunmaktadır.²⁰

Kişisel hayaller ve çocukluk deneyimleri, "İstanbul hayalimdeki şehir" ve "Küçükken İstanbul'a misafirliğe geldiğimde bu şehre hayran kalmıştım, bu hayranlığım devam ediyor" ifadeleri, bireyin çocukluk anılarının ve hayallerinin yaşam tercihlerini nasıl etkilediğini göstermektedir. İstanbul'un bireyde bıraktığı olumlu izlenimler, bu tercihin temel motivasyonudur.

²⁰ Yaşantı ve Anlatı 20: "İstanbul hayalimdeki şehir. Canlı bir şehir. Fransa'da bu yok. Küçükken İstanbul'a misafirliğe geldiğimde bu şehre hayran kalmıştım bu hayranlığım devam ediyor. İstanbul'da tüm ihtiyaçlarımı karşılayabiliyorum. Merkezi bir şehir olduğu için. Ailem en nihayetinde Türkiye'de Sakarya'da buraya yakın olmalıyım. Milli duygularımdan dolayı Türkiye'de kalmak istiyorum.", 14. Katılımcıyla yapılan mülakattaki anlatım.

Dinamik ve canlı şehir tercihinde bulunmak, "Canlı bir şehir" ifadesi, bireyin enerjik ve hareketli bir yaşam tarzını tercih ettiğini ortaya koymaktadır. Büyük şehirlerin sunduğu sosyal ve kültürel olanaklar, bireyin bu tercihinin destekleyen unsurlardır.

Kültürel farklılıkların etkisinde kalmak önemli bir unsurdur. "Fransa'da bu yok" ifadesi, bireyin uluslararası deneyimleri karşılaştırarak yaşam tercihlerini şekillendirdiğini göstermektedir. Bu durum, kültürel bağların bireylerin yaşam tercihleri üzerindeki etkisini vurgulamaktadır.

Yaşamı kolaylaştıracak pratik nedenler ve erişim kolaylığı, "İstanbul'da tüm ihtiyaçlarımı karşılayabiliyorum" ve "Merkezi bir şehir olduğu için" ifadeleri, bireyin şehirdeki altyapı, ulaşım ve hizmetlere erişiminin yaşam tercihlerini nasıl etkilediğini açıklamaktadır.

Ailevi yakınlıklar, "Ailem en nihayetinde Türkiye'de Sakarya'da, buraya yakın olmalıyım" ifadesi, bireyin ailevi bağlarının coğrafi yakınlık tercihlerini nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu, bireyin ailesiyle bağlantısını sürdürme arzusunun önemli bir faktör olduğunu gösterir.

Milli duygular ve kültürel bağların kuvvetli oluşu, "Milli duygularımdan dolayı Türkiye'de kalmak istiyorum" ifadesi, bireyin ulusal kimlik ve aidiyet duygusunun yaşam tercihlerini nasıl şekillendirdiğini vurgulamaktadır.

Bu yanıt, bireylerin yaşam tercihlerini etkileyen duygusal, pratik ve kültürel faktörlerin bir arada değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. bireylerin büyük şehirleri tercih etme nedenlerini analiz eden veya ulusal kimlik ve aidiyet duygularının göç ve yerleşim kararları üzerindeki etkisine dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, Sakarya ilindeki diaspora topluluklarının kimlik oluşumunda eğitimin rolünü, bu toplulukların uyum süreçlerini ve gelecekte karşılaşılabilecekleri sorunları incelemektedir. Araştırma kapsamında nitel yöntemler kullanılmış olup, derinlemesine mülakatlar tekniğinden yararlanılmıştır.

Araştırma bulguları, eğitimin diaspora kimliğinin oluşumunda önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Eğitim kurumları, bireylerin kendi kültürel kimliklerini koruyarak topluma entegre olmalarını sağlamada kilit bir rol oynamaktadır. Okullarda verilen kültürel eğitimler ve dil dersleri, diaspora bireylerinin kimliklerini güçlendirmekte ve kültürel miraslarını gelecek nesillere aktarmalarında yardımcı olmaktadır.

Sakarya'daki diaspora toplulukları, uyum süreçlerinde çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorluklar arasında dil bariyerleri, kültürel farklılıklar ve toplumsal önyargılar bulunmaktadır. Ancak, eğitim sayesinde bu zorlukların büyük ölçüde aşılabildiği gözlemlenmiştir. Eğitim kurumları, sosyal uyumun sağlanması ve kültürel farklılıkların bir zenginlik olarak görülmesi konusunda önemli katkılarda bulunmaktadır. Araştırma, diaspora topluluklarının gelecekte karşılaşılabilecekleri olası sorunlara da ışık tutmaktadır. Ekonomik entegrasyon sorunları, işsizlik ve ayrımcılık gibi konular, bu topluluklar için potansiyel riskler arasında yer almaktadır. Ayrıca, genç nesillerin kimlik çatışmaları yaşaması ve kültürel kimliklerini kaybetme tehlikesi de önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Eğitim sisteminde yapılacak iyileştirmeler ve kapsayıcı politikalar, bu sorunların önüne geçmek için kritik öneme sahiptir.

Sakarya ilindeki diaspora topluluklarının kimlik oluşumunda eğitim, uyum süreçleri ve gelecekte karşılaşılabilecekleri problemler açısından belirleyici bir faktördür. Eğitim kurumlarının sağladığı destek ve programlar, diaspora bireylerinin topluma entegrasyonunu kolaylaştırmakta ve kültürel kimliklerini korumalarına yardımcı olmaktadır. Gelecekte karşılaşılabilecek sorunların aşılması için ise daha kapsayıcı ve destekleyici politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Eğitim politikalarına yönelik önerilere değinecek olursak; eğitim politikaları, diaspora topluluklarının toplumsal entegrasyonunu destekleyecek stratejiler geliştirmelidir. Bu stratejiler, ayrımcılığı önlemek, eşit fırsatlar sağlamak ve kültürel çeşitliliği teşvik etmek amacıyla tasarlanmalıdır. Okullarda kültürel farkındalık programları, öğrencilerin birbirlerinin kültürlerine saygı duymalarını ve hoşgörü geliştirmelerini sağlar. Ayrıca,

diaspora topluluklarına yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, çocukların eğitim süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları aşmalarına yardımcı olur.

Avrupa'dan Türkiye'ye dönen Türk çocuklarının eğitim kurumlarında yaşadıkları zorluklar, dil problemleri, müfredat farklılıkları, akademik baskılar ve sosyal uyum sorunları gibi çeşitli boyutlarda kendini göstermektedir. Bu zorlukların üstesinden gelmek için dil destek programları, psikolojik danışmanlık hizmetleri ve ailelerin bilinçlendirilmesi gibi çözümler önerilmektedir.

Avrupa'dan Türkiye'ye dönen Türk ailelerinin karşılaştıkları zorluklar, ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik boyutlarda kendini göstermektedir. Bu zorlukların üstesinden gelmek için uyum destek programları, psikolojik danışmanlık hizmetleri ve aile eğitim programları gibi çözümler önerilmektedir.

Yeni bir kültürel ortama uyum sağlamak, öğrencilerin sosyal ve akademik hayatlarını etkileyebilir. Kültürel farkındalık ve uyum programları, öğrencilerin bu süreci daha kolay atlattıklarına yardımcı olabilir.

Diaspora Topluluklarına Yönelik Stratejilere baktığımızda, ortaöğretim kurumları, diaspora topluluklarının toplumsal entegrasyonunu destekleyici stratejiler geliştirebilirler. Bu stratejiler, ayrımcılığı önlemek, eşit fırsatlar sağlamak ve kültürel hoşgörüyü teşvik etmek amacıyla tasarlanabilir. Öğrenciler arasında kültürel anlayışın gelişmesine katkıda bulunarak, diaspora kimliğinin toplum içinde kabul görmesine ve güçlenmesine olanak tanır.

Avrupa'daki ortaöğretim kurumları, diaspora topluluklarının kimlik oluşum süreçlerinde çeşitli yollarla etkili olabilir. Bu etki, dil öğretimi, müfredat içeriği, kültürel etkinlikler ve toplumsal entegrasyon stratejileri gibi faktörler aracılığıyla gerçekleşir.

Ortaöğretim kurumları, diaspora çocuklarına anadillerini öğretme ve koruma konusunda önemli bir rol oynar. Örneğin, Almanya'da Türk kökenli öğrencilere Türkçe dersleri sunulması, bu öğrencilerin anavatanlarının dilini öğrenmelerini ve kültürel miraslarını korumalarını sağlar. Bu sayede, diaspora kimliği anadilin sürdürülmesi yoluyla güçlenir. Avrupa'daki ortaöğretim kurumları, müfredatlarında kültürel çeşitliliği ve diaspora topluluklarının tarihini ve kültürünü yansıtan içeriklere yer vererek diaspora kimliğinin oluşumunu destekleyebilirler. Örneğin, Fransa'da Ermeni diaspora topluluğuna yönelik olarak Ermeni tarihine ve kültürüne dair derslerin sunulması, öğrencilerin kimliklerini tanımlarını ve kültürel bağlarını güçlendirmelerini sağlar.

Okullarda düzenlenen kültürel etkinlikler ve festivaller, diaspora topluluklarının kültürel miraslarını yaşatmalarına ve paylaşımlarına olanak tanır. Bu etkinlikler, öğrencilerin kendi kimliklerini ifade etmelerini ve toplumlarıyla bu kimlikleri paylaşmalarını sağlar. Örneğin, Hollanda'da Türk kökenli öğrenciler için düzenlenen kültürel festivaller, öğrencilerin Türk kültürünü öğrenmelerini ve yaşatmalarını teşvik eder.

Avrupa'dan Türkiye'ye dönen Türk çocuklarının ortaöğretim sonrası yükseköğrenim planları, birçok zorluk ve fırsatı beraberinde getirmektedir. Dil ve kültürel uyum, akademik hedefler ve üniversiteye giriş süreçleri, bu öğrencilerin dikkat etmesi gereken başlıca konulardır. Uygun destek programları ve rehberlik hizmetleri ile bu öğrencilerin yükseköğrenim süreçleri daha başarılı ve verimli hale getirilebilir.

Gelecekteki araştırmalara yönelik önerilere dair ise şunları söyleyebiliriz.

- Eğitim Politikalarının Etkisi:
 - Sakarya ilindeki diaspora topluluklarının eğitim sistemine entegrasyonunu kolaylaştırmak için geliştirilen politikaların etkinliğinin incelenmesi.
 - Bu politikaların farklı diaspora grupları üzerindeki etkilerinin karşılaştırmalı analizi.
- Dil Eğitimi ve Kültürel Kimlik:
 - Anadil eğitiminin diaspora çocuklarının kültürel kimlikleri üzerindeki etkisinin detaylı araştırılması.
 - İki dillilik ve çok dilliliğin kimlik oluşumuna ve akademik başarıya katkılarının incelenmesi.
- Toplumsal Uyuma Yönelik Programlar:
 - Diaspora topluluklarının toplumsal uyum süreçlerini destekleyen programların etkinliğinin değerlendirilmesi.
 - Bu programların farklı yaş gruplarına yönelik adaptasyonları ve etkilerinin karşılaştırılması.
- Ekonomik Entegrasyon:
 - Diaspora topluluklarının ekonomik entegrasyonunu destekleyen eğitim ve istihdam programlarının incelenmesi.
 - Bu programların işsizlik ve ayrımcılık gibi sorunlara çözüm olup olmadığının araştırılması.
- Genç Nesillerin Kimlik Algısı:

- Genç diaspora üyelerinin kimlik algılarının ve kimlik çatışmalarının derinlemesine incelenmesi.

- Bu algıların zaman içinde nasıl değiştiğinin ve eğitimle nasıl şekillendiğinin araştırılması.

- Toplumsal Önyargılar ve Ayrımcılık:

- Eğitim kurumlarında ve toplum genelinde diaspora topluluklarına yönelik önyargı ve ayrımcılık düzeylerinin araştırılması.

- Bu önyargılarla mücadele etmek için eğitim programlarının nasıl kullanılabileceğinin incelenmesi.

- Aile ve Toplum Dinamikleri:

- Diaspora ailelerinin çocuklarının eğitim süreçlerindeki rolü ve etkisinin araştırılması.

- Aile içi dinamiklerin kültürel kimlik ve uyum üzerindeki etkilerinin incelenmesi.

- Kapsayıcı Eğitim Yaklaşımları:

- Kapsayıcı eğitim yaklaşımlarının diaspora öğrencilerinin akademik ve sosyal başarısı üzerindeki etkisinin incelenmesi.

- Farklı kapsayıcı eğitim modellerinin karşılaştırmalı analizleri.

- Uluslararası Karşılaştırmalar:

- Sakarya'daki diaspora topluluklarının deneyimlerinin, diğer ülkelerdeki benzer toplulukların deneyimleri ile karşılaştırılması.

- Bu karşılaştırmaların, Sakarya'da uygulanabilecek iyi uygulamalar konusunda öneriler geliştirmesi.

- Uzun Vadeli Etkiler:

- Eğitim ve uyum programlarının diaspora toplulukları üzerindeki uzun vadeli etkilerinin izlenmesi.

- Bu programların toplumsal bütünleşme ve kültürel kimlik koruma açısından uzun vadeli sonuçlarının incelenmesi

KAYNAKÇA

- Abadan-Unat, Nermin, (2011), Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Akçay, Cenk. (2012). "Türk Diasporası ve Kimlik İnşası: Almanya Örneği." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi
- Akçay, .A., & Alımukhamedov, A. (2013). Çağdaş Türk Diaspora Politikasının Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 103-115.
- Aksoy, Erdal - Tekten Aksürmeli, Zeynep Serap. (2018) "Diaspora İçinde Diaspora: Almanya Alevileri". Türk Kültürü Ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi 85, 87-102.
- Alpay, E. (2018). Sosyal İnşacılık Kuramı Çerçevesinde Türk Ve Bulgar Kimliği. Türkiye: Hiperyayın.
- Alptekin, M. Y. (2024). Almanya'daki Türk Dernekleri ve Diyaspora Oluşturma Potansiyalleri: Duisburg-Essen Örneği. İnsan Hareketliliği Uluslararası Dergisi, 4(1), 14-43.
- Aslan, A. (2020). Dijital Diaspora ve Kültürel Kimlik: Türkiye'de Yaşayan Çerkes Gençlerle Derinlemesine Bir Görüşme. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi(34), 66-82. <https://doi.org/10.31123/Akil.781866>
- Aydeniz, S., & Sarıkaya, B. (2021). Göçmen Çocukların Eğitiminde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. Milli Eğitim Dergisi, 50(1), 385-404. <https://doi.org/10.37669/Milliegitim.959700>
- Aydın, Fatma. (2016) "Türk Diasporasının Kültürel Korunma Stratejileri: Almanya Örneği." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi
- Aydın, Meltem. (2014). "Türk Diasporasının Uyum Süreçleri ve Karşılaşılan Problemler: Hollanda Örneği." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi
- Aydın, Meltem. (2015) "Türk Diasporasının Eğitim Politikaları ve Kimlik İnşası: Almanya Örneği." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi
- Aydın, S. (2010). Diasporada Kimlik ve Aidiyet: Almanya Türkleri Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Aydın, Zeynep. (2017). "Diaspora ve Uyum Modelleri: Fransa'daki Türk Göçmenler." Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi
- B. Senem Cevik, Mehmet Şahin. (2015). Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Türkiye: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Basmacı, G. (2022). Balkanlardaki Türk Diasporasında Basının Rolü: Balkan Günlüğü Gazetesi Örneğinde. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 12(1), 207-222. <https://doi.org/10.30783/Nevsosbilen.1064888>
- Bauman, Z. (2000). Liquid Modernity. Polity Press.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. Applied Psychology, 46(1), 5-34.
- Blumer, H. (1969). Symbolic Interactionism: Perspective and Method. Prentice-Hall.
- Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. Harvard University Press.
- Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital içinde: J. Richardson (Ed.), Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education (s. 241-258). Greenwood.
- Çakabey, K. (2023). Göçmen Toplulukları Olarak Diasporalar: Kuramsal Yaklaşım. Sosyoloji Notları, 7(2), 1-16.
- Çelik, Mehmet. (2018) "Diaspora ve Eğitim: Fransa'daki Türk Göçmenlerin Eğitim Süreçleri." Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi
- Çetin, C., & Şenoğlu, G. (2021). Entegrasyon Kavramı ve Almanya'daki Türk Diasporanın Klasik Asimilasyon Teorisi Çerçevesinde Analizi. Göç Araştırmaları Dergisi, 7(1), 76-117.
- Çıkkı, K. D., & Kızanıklı, M. (2021). Almanya'da Yaşayan İkinci Kuşak Göçmen Türklerin Seyahat Motivasyonlarının Ve Anavatana Bağlılıklarının Diaspora Turizmi Kapsamında İncelenmesi: Köln Örneği. Turizm Akademik Dergisi, 8(1), 115-132.
- Demir, Ali. (2014) "Göçmen Uyum Teorileri ve Türk Diasporasının Entegrasyonu: Almanya Örneği." Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi
- Demir, Aysel. (2013) "Eğitimin Kimlik İnşasındaki Rolü: Türkiye Örneği." Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi
- Demir, Fatma. (2014). "Türk Diasporasının Uyum Süreçleri ve Karşılaştığı Problemler: Hollanda Örneği." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi
- Demir, Fatma. (2015). "Türk Diasporasının Eğitim Politikaları ve Kimlik İnşası: Hollanda Örneği." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi
- Demir, Nuran. (2014). "Diaspora ve Kimlik: Fransa'da Yaşayan Türkler Üzerine Bir Araştırma." Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi
- Demir, Zeynep. (2017). "Diasporada Gelecek Kaygısı ve Problemleri: Almanya'daki Türk Toplumu Örneği." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi

- Demir, Zeynep. (2017). "Türk Diasporasının Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Sorunları: Almanya Örneği." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi
- Demir, Şeyhmus. (2021), Gelenek ve Modernleşme Bağlamında Sosyoekonomik Kimlikler: Mardin Örneği. (N.P.): Hiperlink Eğitim İletişim Yayın Gıda Sanayi Ve Pazarlama Tic. Ltd. Şti..
- Dufoix, S. (2011). Diasporalar, İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınevi.
- Durkheim, E. (1956). Education and Sociology. Free Press.
- Dewey, J. (1916). Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education. The Macmillan Company.
- Erikson, E. H. (1968). Identity: Youth and Crisis. Norton & Company.
- Erkayhan, Ş. (2011). 1960 Sonrası Almanya'da Türk Sanatçılar: Göç ve Kültürel Kimlik. Almanya: Lulu.Com.
- Freire, P. (1970). Pedagogy of the Oppressed. Continuum.
- Gardner, H. (1983). Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. Basic Books.
- Gelekçi, C., Köse, A. (2009). Misafir İşçilikten Etnik Azınlığa Belçika'daki Türkler. Türkiye: Phoenix.
- Genç, K. Y. (2021). Almanya'da Türk İşletme Kültürü. Ukrayna: Astana Yayınları.
- Gramsci, A. (1971). Selections from the Prison Notebooks. International Publishers.
- James, W. (1890). The Principles of Psychology. Henry Holt and Company.
- Harris, M. (1979). Cultural Materialism: The Struggle for a Science of Culture. Random House.
- Hasan Sözen, (2003) Diasporada Din Eğitimi. (N.D.). (N.P.): Gav Perspektif Yayınları.
- Karaca, Emine. (2017). "Diasporada Uyum ve Entegrasyon Sorunları: İsveç'teki Türk Göçmenler." Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi
- Karaca, Emine. (2017). "Diasporada Uyum ve Entegrasyon Sorunları: İsveç'teki Türk Göçmenler." Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi
- Karaca, Emine. (2018). "Diasporada Eğitim ve Kimlik: Fransa'daki Türk Göçmenlerin Eğitim Süreçleri." Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi
- Karaca, Emine. (2019). "Gelecek Kaygısı ve Diaspora: İsveç'teki Türk Göçmenler." Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi
- Karaca, Emine. (2019). "Diasporada Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon: İsveç'teki Türk Göçmenler." Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi

- Karaca, Mehmet. (2018). "Diasporada Kültürel Korunma ve Kimlik İnşası: Fransa'daki Türk Göçmenler." Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi
- Kaya, A., Kentel, F. (2005). Euro-Türkler: Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Köprü Mü, Engel Mi? : Almanya-Türkleri ve Fransa-Türkleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. Türkiye: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, A., Onursal Besgül, Ö., Aydın Düzgit, S., Gürsoy, Y. (2013). Avrupa Birliğine Giriş: Tarih, Kurumlar ve Politikalar. Türkiye: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Koca, Ş. N. (2021). Fransa’da Türk Diasporası. Göç Araştırmaları Dergisi, 7(1), 140-162.
- Koçak, F., & Dinler, V. (2023). Türk Diasporasının Seçme ve Seçilme Hakkı: Yurtdışı Seçim Çevresi İçin Bir Öneri. Yasama Dergisi(47), 75-124.
- König, W. (1983). Almanya’daki Türklerin Sorunları Karşısında Türk ve Alman Toplulukları. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 1.
- Kulaksızozğlu, A. (2008). Almanya’daki Üçüncü Kuşak Türk Gençlerinin Sorunlarının İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi(23).
- Morkoç, Y. D. D. A. (2015). Fakir Baykurt’un Duisburg Üçlemesi’nde Almanya’daki Göçmen Türklerin Karşılaştığı Sorunlar. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1), 482-499. <https://doi.org/10.18026/Cbusos.35003>
- Mustafa Bıyıklı, Ömer Engin Lütem (2008). Türk Dış Politikası: Cumhuriyet Dönemi. Türkiye: Gökkuşbu.
- Nakiboğlu, M. (2019). Almanya’da Göçmen Türklerin Dile Yansıyan Manifestosu. Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 2(2), 57-69.
- Oecd (2018)."Education At A Glance 2018: Oecd Indicators." Paris: Oecd Publishing.
- Oktik, N., & Değer, F. (2013). Göçmen Kimliğinin Oluşumunda Eğitimin Rolü Üzerine Bir Deneme. Sosyoloji Dergisi(28), 107-123.
- Oxford English Dictionary, Merriam-Webster Dictionary, Cambridge Dictionary
- Öztürk, Fatma. (2016). "Milli Eğitim Politikaları ve Kimlik Oluşumu." Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi
- Pamuk, İ. (2019). Almanya’da Kimlik, Aidiyet ve Türkiye Kökenli Öğrenciler. Türkiye: Yeni İnsan Yayınevi.
- Piaget, J. (1952). The Origins of Intelligence in Children. International Universities Press, New York
- Putnam, R. D. (2000). Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. Simon & Schuster.

- Rogers Brubaker (2017); “*Diaspora’nın diasporası*”, Göç Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, sf. 3 – 20
- Schulze (Mütevellioglu), N. (2014). Yurtdışına İşçi Göçünün 40. Yılına Doğru: F. Almanya’daki Türklerin Değişen Profili ve Sorunları. Mülkiye Dergisi, 24(222), 71-92.
- Steward, J. H. (1955). Theory of Culture Change: The Methodology of Multilinear Evolution. University of Illinois Press.
- Şahin, O. (2023). Ulusötesi Göç, Kimlik ve Aidiyet: İsveç Alevileri Örneği. Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 16(44), 1727-1751. <https://doi.org/10.12981/Mahder.1320657>
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An Integrative Theory of Intergroup Conflict. In W.G. Austin & S. Worchel (Eds.), The Social Psychology of Intergroup Relations (pp. 33-47). Brooks/Cole.
- Tylor, E. B. (1871). Primitive Culture: Researches into the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art, and Custom. John Murray. London
- Toksöz, G. (2014). Almanya’daki Göçmen Gençlerin Eğitim ve İşsizlik Sorunları. Mülkiye Dergisi, 27(239), 359-370.
- Uçar, M. (2021). Diaspora Olmak Ya Da Olmamak: Çerkesler İçin Hayati Bir Meselenin Analizi. Akademik Hassasiyetler, 8(15), 289-314.
- Unesco (2019). "Global Education Monitoring Report 2019: Migration, Displacement And Education – Building Bridges, Not Walls." Paris: Unesco
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
- Ward, C., & Kennedy, A. (1999). The Measurement of Sociocultural Adaptation. International Journal of Intercultural Relations, 23(4), 659-677.
- Weima, Y. (2017)“Mapping Transnasyonalizm Research Report: Refugee Repatriation and Ongoing Transnationalisms”. Transnational Social Review, 7 (1),113-117.
- Yaldız, F. (2013). Diaspora Kavramı: Tarihçe, Gelişme ve Tartışmalar. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (Hütad)(18), 289-318.
- Yaldız, F. (2014). Uluslararası Göç ve Diaspora ile İlişkili Kavramlar. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 3(2), 382-403. <https://doi.org/10.15869/İtobiad.24114>
- Yılmaz, A. (2014) “Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri”. Electronic Turkish Studies, 9(2): 1685-1704.

Yılmaz, E. A. (2023). 1960'lardan Günümüze Almanya'daki Türk Göçmenlerin Durumu ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti Tarafından Desteklenen Türk Diasporası. Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 9(2), 161-177. <https://doi.org/10.46849/Guiibd.1402688>

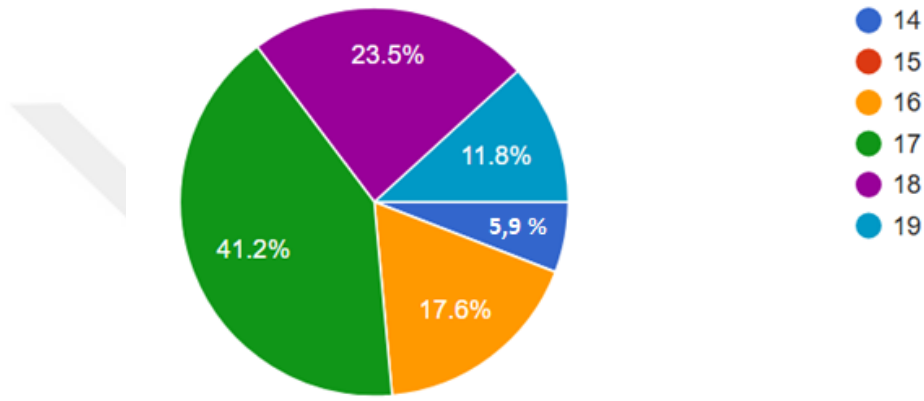
Yılmaz, T., & Aksoy, H. (2017). "Göçmenlerin Eğitimde Yaşadığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri." Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(4): 23-45.

EK

Ek 1: Grafikler

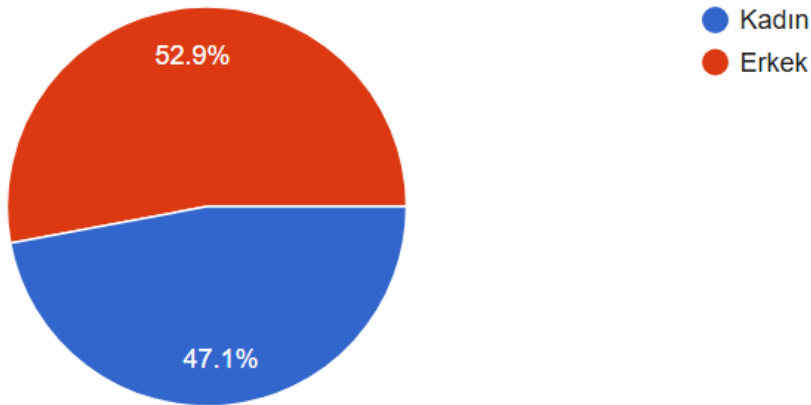
Diaspora toplumundaki bireylerden, çalışmamıza veri sunan katılımcılara baktığımızda katılımcıların yaş durumları farklılıklar olduğu görülmektedir.. 14 yaş ile 19 yaş arasında değişimlerin olduğu görülmekle birlikte 17 yaşında olanların ağırlığının olduğunu söyleyebiliriz. Katılımcıların farklı yaşlarda olması çalışmanın objektifliğine katkı sunmaktadır.

Grafik 1: Katılımcıların Yaş İstatistik Oranları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

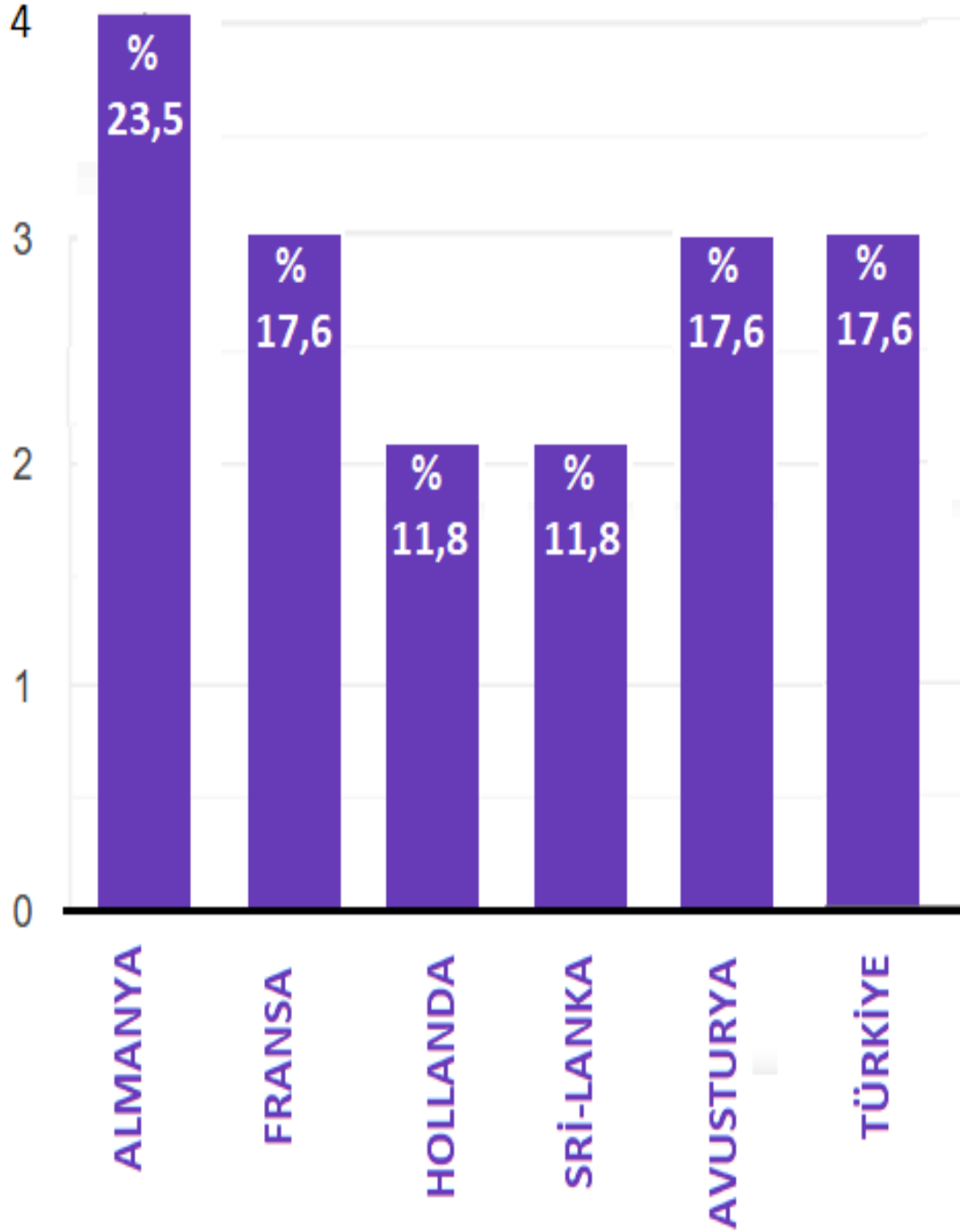
Katılımcıların cinsiyet farklılıkları ve farklı cinlerin katılım oranlarının yakın olması verilerin genelleme yapılmasına katkı sunacaktır.

Grafik 2: Katılımcıların Cinsiyet İstatistik Oranları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

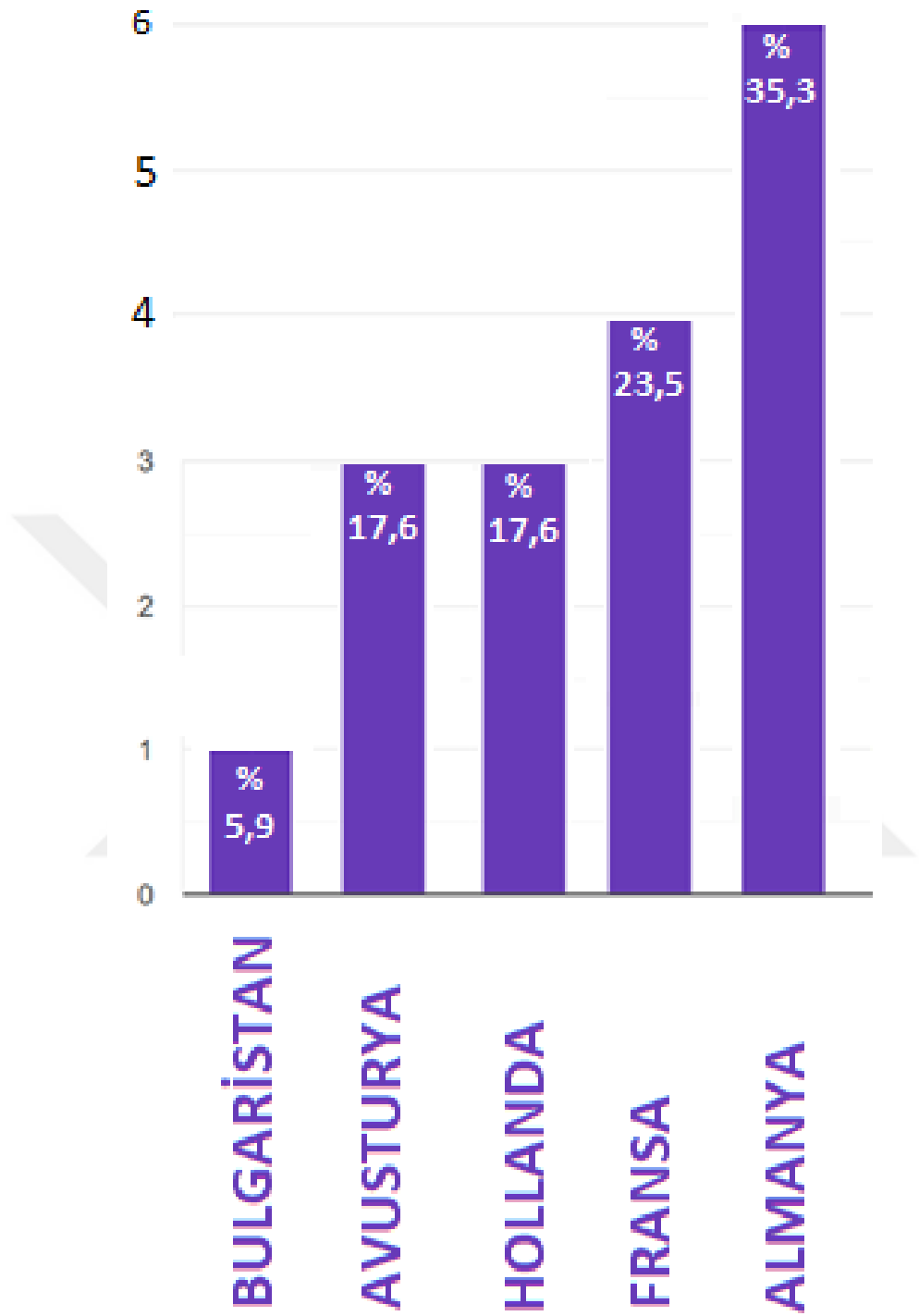
Katılımcı doğum yeri elde edilen veriler açısından önemsenmesi gereken bir durumdur. Katılımcıların doğum yeri istatistiği, yaklaşımların, politikaların göstergelerindendir.

Grafik 3: Katılımcıların Doğum Yeri İstatistik Oranları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

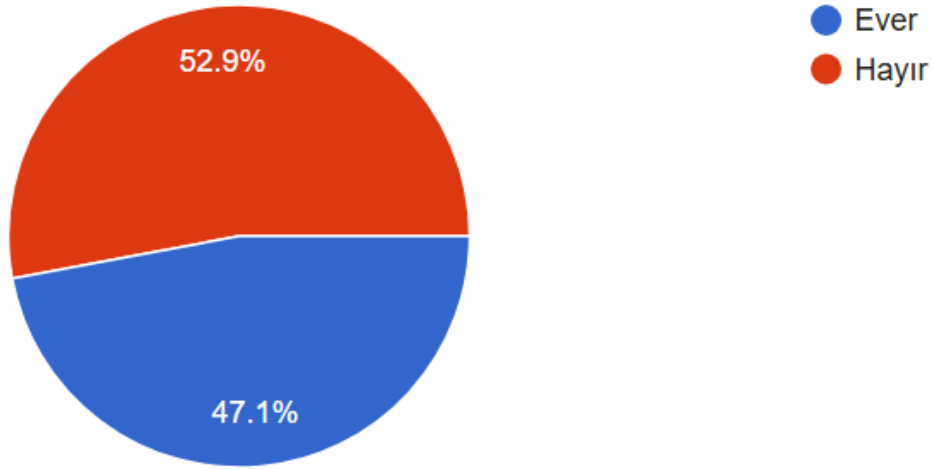
Katılımcılar açısından Çifte Vatandaşlık önemsenen bir unsurdur. Bundan dolayı çifte vatandaşlığın nereden alındığı çalışmaya önemli ölçüde katkı sunmaktadır.

Grafik 4: Katılımcıların Çifte Vatandaşlık Yeri İstatistik Oranları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

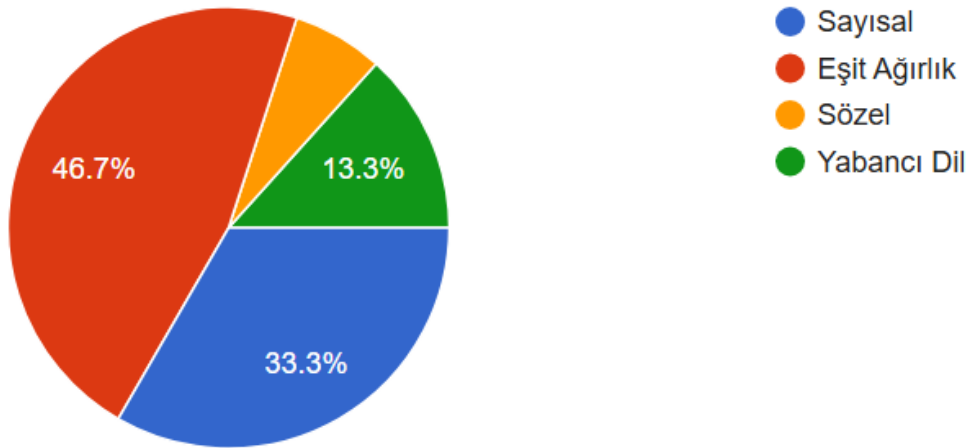
Katılımcıların karar alma süreçlerine etki eden önemli bir durum diaspora da (Yurt dışında) herhangi bir zorlukla karşılaşp karşılaşmama durumudur. Bu durum katılımcıların yaşamsal kararlarına etki etmektedir.

Grafik 5: Katılımcıların Diasporada (Yurt Dışın) Yaşamış Oldukları Zorluk İstatistik Oranları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

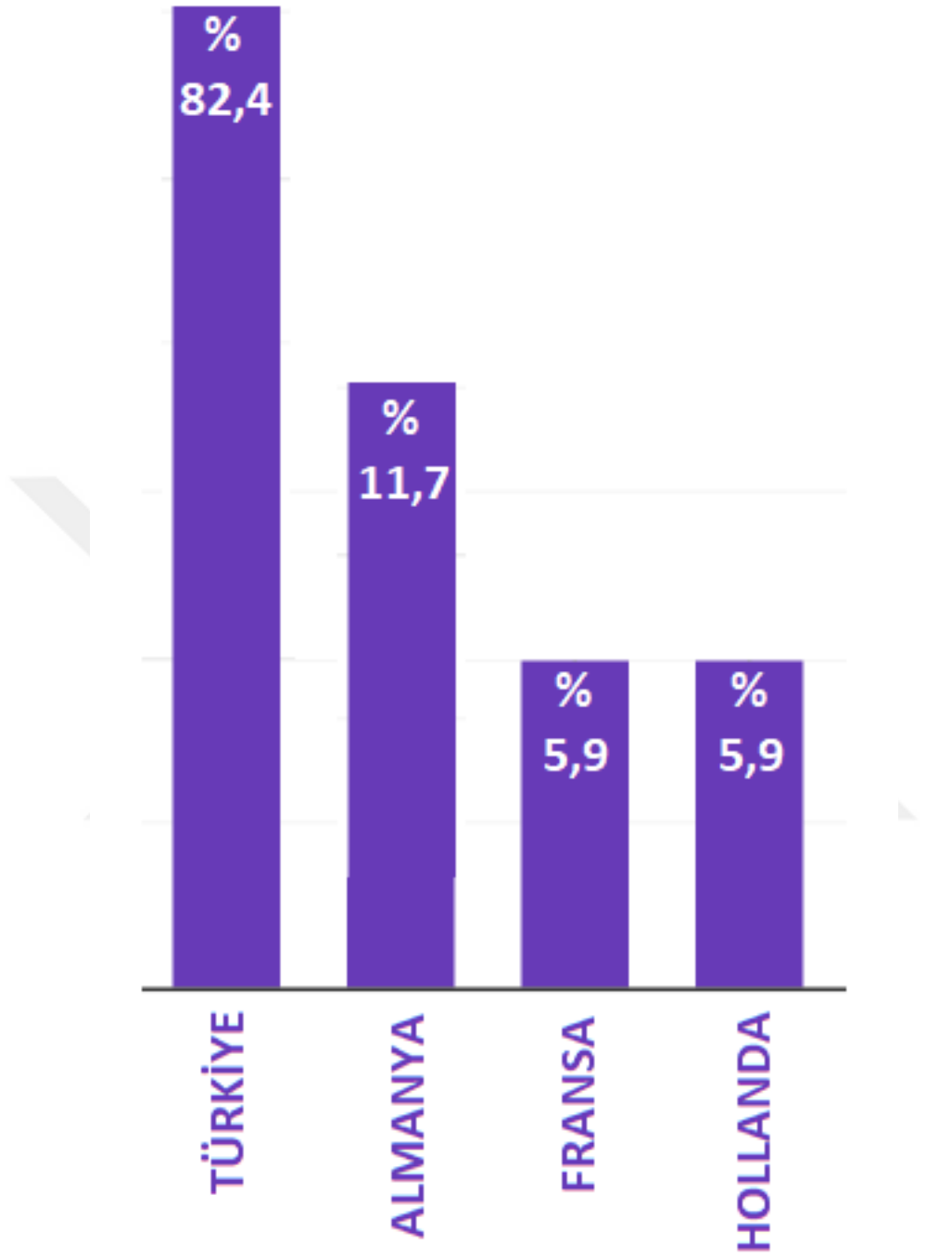
Katılımcıların Şuan okumakta olduğunuz alanlar (Sayısal, Eşit Ağırlık, Sözel, Dil) karar alma ve eğilimleri doğrultusundaki yönelmeleri, arayış içerisinde bulunmaları açısından önemlidir.

Grafik 6: Katılımcıların Eğitimlerindeki Alansal Tercih İstatistik Oranları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

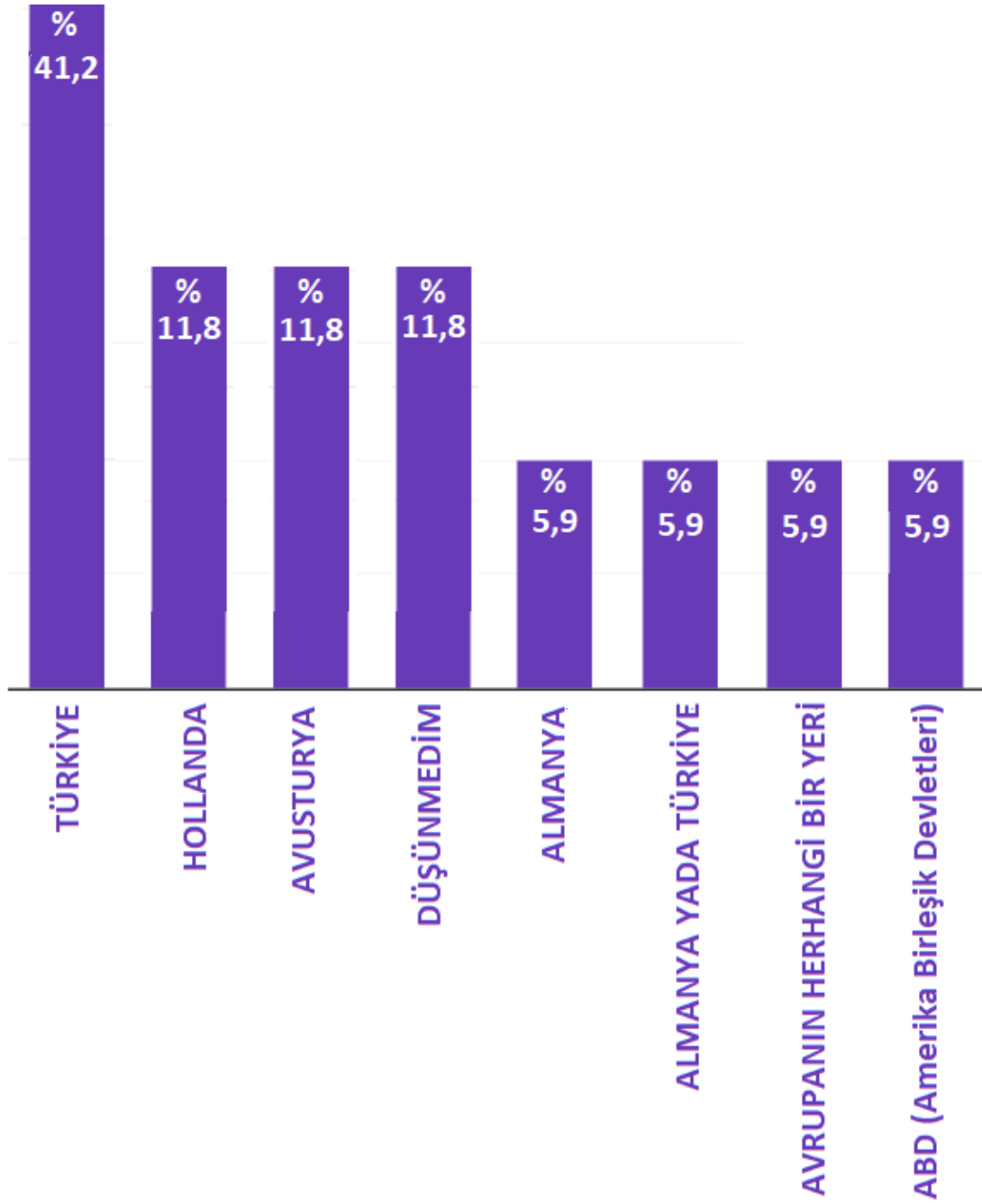
Katılımcıların Ortaöğretim sonrası eğitiminize nerede devam etmeyi düşündüğüne dair istek ve kararları yaşantıların, geleceğe dair alınan kararlar açısından önemlidir.

Grafik 7: Katılımcıların Ortaöğretim Sonrası Eğitim Yaşamlarını Sürdürecekleri Yer Tercih İstatistik Oranları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Katılımcıların Eğitim hayatınız sorası nerede yaşamayı düşündüğüne dair düşünceleri, diaspora toplumlarında kimlik oluşumu ve yaşamsal süreçleri hakkında önemli veriler sunmaktadır.

Grafik 8: Katılımcıların Eğitim Yaşamları Sonrası Yaşam Tercihlerini Sürdürecekleri Yer Tercih İstatistik Oranları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Ek 2: Mülakat Soru Formu

1. Yaşınız? / Cinsiyetiniz? / Doğum Yeriniz? / Doğum Tarihiniz?
2. Türk vatandaşlığınız var mı? vatandaşlığınız var mı? Çifte vatandaşlığınız var mı?
3. Annenizin uyruğu nedir? Babanızın uyruğu nedir?
4.'ya nasıl gittiniz? bulunma sebebiniz nedir?
5.'de zorluklar yaşadınız mı? Ayrımcılığa uğradığınız bir sorun var mıdır?
6.'dan Türkiye'ye geliş sebebiniz nedir? Hangi tarihte geldiniz?
7. Türkiye'ye gelmeye nasıl karar verdiniz?
8. Türkiye'ye geldikten sonra maddi giderleriniz nasıl karşılanıyor?
9. Türkiye'ye döndükten sonra yaşamış olduğunuz problemlerden bahsedebilir misiniz?
10. Gelecekteki meslek tasavvurunuz nedir? Şuan okumakta olduğunuz derslerde alan eğitiminiz (sayısal, sözel, eşit ağırlık) nasıldır? Ortaöğretim sonrası eğitiminize nerede devam etmeyi düşünüyorsunuz?
11. Eğitiminizi bitirdikten sonra nerde yaşamayı düşünüyorsunuz? Sebebi nedir?

Not: Yukarıda konu başlığı belirtilen mülakatla ilgili sorular Uzman Görüşü alınmak üzere Dr. Öğr. Üyesi Soner Tauscher tarafından kontrol edilerek yeniden düzenlenmiştir.

Sorumlu Araştırmacı

Danışman

Uzman

Yahya AYDIN

Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Soner TAUSCHER

Ek 3: Saha Araştırması Etik Kurul İzni (Resmi Yazı ve Karar)

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-61923333-050.99-236184
Konu : 56/08 Yahya AYDIN

06.04.2023

Sayın Yahya AYDIN

İlgi : 23.03.2023 tarihli ve E--000-0 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 05.04.2023 tarihli ve 56 sayılı toplantısında alınan "08" nolu karar ile Yahya AYDIN'ın başvurusu **uygun** görülmüş ve karar örneği ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Bayram TOPAL
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu
Başkanı

Ek: Karar Yazısı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSRKCUIU1U Pin Kodu :16082

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5783&eD=BSRKCUIU1U&eS=236184>

Adres:Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan SAKARYA / KEP Adresi:

sakaryayazini@hs01.kep.tr

Telefon No:0264 295 50 00 Faks No:0264 295 50 31

e-Posta:ozel@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ:www.sakarya.edu.tr

Bilgi için: Hanife Babacan

Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

KARAR

8. Yahya AYDIN'ın “ Diaspora Kimliğinin Oluşumunda Eğitimin Katkısı, Uyum ve Gelecek Problemleri, Sakarya İli Örneği ” başlıklı çalışması görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda Yahya AYDIN'ın “ Diaspora Kimliğinin Oluşumunda Eğitimin Katkısı, Uyum ve Gelecek Problemleri, Sakarya İli Örneği ” başlıklı çalışmasının Etik açıdan **uygun** olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Yahya AYDIN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Fen Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Tarih
Makale ve Bildiriler	
1. Aydın, Y. (2025). ABD ve AB Özelinde Küresel ve Bölgesel Güçlerin Arap İsyanları Politikalarının Karşılaştırılması. Uluslararası İlişkiler ve Politika Dergisi, 5(1), 30-39. https://doi.org/10.62334/ulipod.1493749	